

OPEN SPENDING

Kwalitatief verkennende dieptestudie naar de
beoordeling en het gebruik van Open Spending
door journalisten, ambtenaren en politici

JUNI 2014

Open Spending

Een kwalitatief verkennende dieptestudie naar de beoordeling en het gebruik van Open Spending door journalisten, ambtenaren en politici.

Bachelorthesis

Bestuurs- en Organisationswetenschappen

Vrije Universiteit Amsterdam

Amsterdam, 2 juni 2014

In opdracht van:

Gemeente Amsterdam stadsdeel centrum

&

Stichting Open State

In samenwerking met:

Academie van de Stad

Uitgevoerd door:

Dana Baars	2501612
Babette van Beest	2504969
Nienke Bootsma	2503399
Eline van Hameren	2504777
Maartje Keulaerds	2500817
Timo van de Laar	2503385
Marink Reedijk	2125765
Maurits van Schooneveld	2178737
Micky Westerbeek	2500416

Onder begeleiding van: Judith van der Veer

Samenvatting

Naar aanleiding van het dalende vertrouwen van burgers in de overheid en de behoefte aan transparantie van overheidszaken, heeft de organisatie Open State in samenwerking met gemeente Amsterdam stadsdeel centrum het platform Open Spending gelanceerd. Waar in eerste instantie de focus zou worden gelegd op het vertrouwen, is – in samenwerking met de gemeente Amsterdam stadsdeel centrum - uiteindelijk gekozen voor een meer praktische insteek omtrent het gebruik van Open Spending. De focus van dit onderzoek is derhalve gelegd op de beoordeling en het gebruik van Open Spending door verschillende stakeholdergroepen, te weten: journalisten, politici en ambtenaren. Deze kwalitatief verkennde dieptestudie heeft zich gefocust op het in kaart brengen en het begrijpen van de (mogelijke) variatie in beoordelingen en intentie tot gebruik van Open Spending. Aangezien Open Spending nog een betrekkelijk jong project is, met nog relatief weinig gebruikers is er voor gekozen om in plaats van het gebruik, de intentie tot gebruik te meten.

De verzamelde data zijn geanalyseerd aan de hand van het Technology Acceptance Model (TAM) en de literatuur van Grimmelikhuijsen (2012), waarin zijn definiëring van het concept transparantie uiteen wordt gezet. Uit deze analyse is een conceptueel model voortgekomen, waarin onderscheid tussen vorm en inhoud van een website wordt weergegeven. Beide aspecten kunnen de houding ten aanzien van het platform Open Spending en zodoende de intentie tot gebruik van het online platform beïnvloeden. Daarnaast wordt de intentie tot gebruik verdeeld in eigen gebruik, dat wil zeggen in hoeverre de beoogde gebruikers denken het platform zelf te gebruiken en waar de meerwaarde voor hen ligt, en het gebruik door anderen, waarmee bedoeld wordt op door wie volgens de beoogde gebruikers het platform nog meer kan worden gebruikt.

Aanvankelijk werd verwacht dat politici Open Spending zouden gebruiken ten goede van het eigen partijbeleid door inzage in de uitgaven te hebben en zodoende meer kansen te creëren om herkozen te worden door transparantie te stimuleren. Echter, uit de bevindingen blijkt dat politici het eerder zullen gebruiken om efficiënter beleid te kunnen voeren. Bij de subgroep journalisten was de verwachting dat zij het platform Open Spending zouden gebruiken als naslagwerk voor het schrijven van artikelen die als vertaalslag zouden dienen voor burgers. Deze verwachting klopt deels met de bevindingen die in dit onderzoek zijn gedaan, behalve dat de focus van de journalisten meer ligt op het controleren van de uitgaven

van het belastinggeld. Tot slot, met betrekking tot de subgroep ambtenaren, werd verwacht dat Open Spending de effectiviteit van ambtenaren zou kunnen vergroten doordat ambtenaren inzage zullen hebben in de financiën van andere stadsdelen en mogelijk van elkaar kunnen leren. Uit de bevindingen is gebleken dat het platform voor ambtenaren als tool geschikt is bij het indienen van plannen en/of als onderbouwing bij initiatieven, alsmede als hulpmiddel naar de media toe.

Voorwoord

Met trots presenteren wij onze thesis. Dankzij de Academie van de Stad is een samenwerking ontstaan tussen de opdrachtgevers en de Vrije Universiteit Amsterdam. Wij zijn dankbaar dat wij hierdoor de mogelijkheid hebben gekregen om onze thesis in het kader van deze samenwerking te schrijven. In het tot stand brengen van dit rapport is de hulp van onze thesisbegeleidster Judith van der Veer cruciaal geweest. Haar kritisch maar altijd vriendelijk commentaar is een grote steun geweest. Ook de opdrachtgevers de gemeente Amsterdam stadsdeel centrum en stichting Open State dienen benoemd te worden voor hun enthousiaste medewerking. Ten slotte willen wij graag alle respondenten bedanken die de tijd hebben genomen ons te woord te staan en Marc voor zijn hulp met de vormgeving.

Amsterdam, 2 juni 2014.

Inhoudsopgave en Figuren-index

1. INLEIDING	
1.1 VAN VERTROUWEN NAAR TRANSPARANTIE	10
1.2 OPEN SPENDING	10
1.2 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	11
1.3 RELEVANTIE	12
1.4 LEESWIJZER	13
2. THEORETISCH KADER	
2.1 OPEN SPENDING ALS TRANSPARANTIE	15
2.2 GEBRUIK VAN EEN WEBSITE (TAM-MODEL)	17
2.3 DAADWERKELIJK GEBRUIK VAN OPEN SPENDING	19
2.4 STAKEHOLDERS ALS GATEKEEPERS	21
3. ONDERZOEKSOPZET	
3.1 ONDERZOEKSAANPAK	24
3.2 ONDERZOEKSEENHEDEN	25
3.3 OPERATIONALISATIE	26
3.4 DATA-ANALYSE	30
4. RESULTATEN	
4.1 HOUDING	31
4.2 INTENTIE TOT GEBRUIK	33
4.3 INHOUD	34
4.4 VORM	36
4.5 BEANTWOORDING DEELVRAAG 1	37
4.6 AANBEVELINGEN OPEN SPENDING	38
5. ANALYSE	
5.1 INTENTIE TOT GEBRUK	41
5.2 EIGEN GEBRUIK	42
5.3 GEBRUIK VAN ANDEREN	44
5.4 MEERWAARDE/TOEVOEGING	45
5.5 BEANTWOORDING DEELVRAAG 2	47
5.6 VERNIEUWD CONCEPTUEEL MODEL	47
6. CONCLLUSIE EN DISCUSSIE	
6.1 SAMENVATTING	50
6.2 BEANTWOORDING HOOFDVRAAG	51
6.3 REFLECTIE	53
6.4 AANBEVELINGEN VERVOLGONDERZOEK	54
7. REFERENTIELIJST	56
8. BIJLAGEN	
8.1 ONLINE VRAGENLIJST	59
8.2 BEGELEIDENDE MAIL VRAGENLIJST	60

8.3 TOPICLIJST DIEPTE-INTERVIEWS	61
8.4 DATAMATRIX DIEPTE-INTERVIEWS	64
8.5 DATAMATRIX VRAGENLIJSTEN	73
8.6 CODEBOEK	80
8.7 AANBEVELINGEN WEBSITE	82

FIGUREN-INDEX

FIGUUR 1: BASIS CONCEPTUEEL MODEL GEBRUIK VAN OPEN SPENDING	15
FIGUUR 2: OBJECT EN DIMENSIES VAN TRANSPARANTIE	17
FIGUUR 3: DIMENSIES INTENTIE TOT GEBRUIK	19
FIGUUR 4: CONCEPTUEEL MODEL GEBRUIK VAN OPEN SPENDING	21
FIGUUR 5: OPERATIONALISATIE VAN CONCEPTEN BIJ VRAGENLIJST	27
FIGUUR 6: OPERATIONALISATIE VAN 'INTENTIE TOT GEBRUIK' BIJ VRAGENLIJST	28
FIGUUR 7: OPERATIONALISATIE VAN 'HOUDING' BIJ INTERVIEW	28
FIGUUR 8: OPERATIONALISATIE VAN 'INHOUD' BIJ INTERVIEW	29
FIGUUR 9: OPERATIONALISATIE VAN 'VORM' BIJ INTERVIEW	29
FIGUUR 10: AANBEVELINGEN OPEN SPENDING	40
FIGUUR 11: VERNIEUWD CONCEPTUEEL MODEL GEBRUIK OPEN SPENDING	49

1. Inleiding

‘Nederlanders staan wantrouwend tegenover de zakelijke en bestuurlijke elite’, zo blijkt uit recente peilingen van de Edelman Trust Barrowmeter (2014), waarin het vertrouwen in verschillende sectoren en landen wordt vergeleken. De peilingen tonen aan dat het vertrouwen in het Nederlandse bedrijfsleven en zijn topbestuurders een historisch dieptepunt heeft bereikt. Tevens wordt gewezen op een gebrek aan vertrouwen in zakelijke en bestuurlijke leiders in het algemeen.

Dat het vertrouwen in de Nederlandse politiek laag is, blijkt ook uit recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (2014). 48% van de ondervraagden geeft aan voldoende vertrouwen te hebben in de Tweede Kamer en slechts 44% in de regering. Burgers motiveren hun geringe vertrouwen door te wijzen op gebrek aan daadkracht en consistentie. Politici zouden geen idee hebben van wat er speelt en wat de gevolgen zijn van maatregelen voor gewone mensen (Dekker & den Ridder, 2014).

1.1 Van vertrouwen naar transparantie

Hoewel de oorzaken van een dalend vertrouwen complex zijn en de literatuur uiteenlopende verklaringen geeft, is (veronderstelde) overheidsinefficiëntie of het niet correct besteden van belastinggeld een terugkerend cruciaal thema (Parent, Vandebeek & Gemino, 2005; Tolbert & Mossberger, 2006). Transparantie, ofwel het ontsluiten en inzichtelijk maken van data, wordt dan ook door velen gezien als hét hulpmiddel om vertrouwen in overheidsorganisaties positief te beïnvloeden (Grimmelikhuijsen, 2012; Parent, Vandebeek & Gemino, 2005; Tolbert & Mossberger, 2006). Een cultuur van eerlijkheid en openheid zou door middel van transparantie kunnen worden gewaarborgd. Daarnaast zou transparantie leiden tot meer begrip van burgers voor het overheidshandelen (Grimmelikhuijsen, 2012). Inzage in overheidsuitgaven zou zodoende hypothetisch gezien moeten leiden tot een stijgend vertrouwen in deze overheidsorganen.

1.2 Open Spending

Dat transparantie het vertrouwen in de overheid positief beïnvloedt, is ook een van de motieven achter Open State. In haar programma 2013-2015 schrijft de organisatie:

‘Door de financiële crisis en bijhorende bezuinigingen is er meer behoefte dan ooit aan openheid over financiële onderwerpen van de overheid (...). Zonder transparantie kunnen burgers geen goed zicht krijgen op de werking van de overheden.’

Met het oog op politieke transparantie werd afgelopen jaar, in samenwerking met de gemeente Amsterdam stadsdeel centrum, door Open State het online platform Open Spending geïntroduceerd (Slaghuis, 2013). Dit platform ontsluit de financiële gegevens van overheden, waaronder gemeenten, provincies en stadsdelen. Op de website is onder andere de begroting en realisatie per gemeente en per stadsdeel te zien. Dit maakt een vergelijking tussen diverse gemeenten en stadsdelen mogelijk.

De deelname van de gemeente Amsterdam aan dit initiatief past binnen een wereldwijde trend onder overheden met betrekking tot het ontsluiten van financiële overheidsinformatie (Slaghuis, 2013). In veel andere landen worden reeds platforms zoals Open Spending gebruikt. Volgens de website www.openspending.org, worden in 66 landen de overheidsuitgaven bijgehouden, welke toegankelijk zijn voor burgers, politici, journalisten en andere belanghebbenden.

De gemeente als niveau waarop Open Spending data wordt vrijgegeven, is interessant omdat het een relevante bestuurslaag in Nederland is. Gemeenten krijgen steeds meer verantwoordelijkheden én budget toebedeeld vanuit het Rijk. Daarnaast is de eigen gemeente voor de Nederlandse burger een belangrijk referentiekader bij het vormen van een oordeel over het functioneren van de overheid (Korsten, Abma en Schutgens, 2007).

1.3 Doelstelling en vraagstelling

In dit onderzoek staat de variatie in beoordelingen over en het gebruik van Open Spending centraal, evenals het begrijpen van deze (mogelijke) variatie met betrekking tot verschillende stakeholders. De focus wordt in dit onderzoek gelegd op een specifieke selectie stakeholders, bestaande uit: journalisten, ambtenaren en politici.¹ Het onderzoek is een kwalitatieve dieptestudie naar het (beoogde) gebruik van en de ervaringen met Open Spending van de verschillende groepen stakeholders. Het heeft tot doel inzicht te verkrijgen in het gebruik van Open Spending door stakeholdergroepen, zonder in te gaan op zeer technische aspecten van het platform. Zodoende kan deze analyse aandachtspunten en/of verbeterpunten voor de gemeente Amsterdam en Open Spending boven water brengen. Hiermee zal (indien van toepassing) verdere optimalisatie door de betrokken partijen worden gefaciliteerd. Door middel van dit onderzoek wordt getracht de redenen voor en/of tegen het gebruik van het

---

¹De vierde en vijfde actor uit het oorspronkelijke onderzoeksvoorstel, 'actieve burgers' en 'jongeren' zijn bewust achterwege gelaten. Het gebrek aan tijd maakt een selectie van vijf stakeholders niet haalbaar. Tevens bleek na een eerste inventarisatie dat deze groepen sterk afwijken van de overige primaire stakeholders, welke gatekeepers zijn (zie paragraaf 2.4). De relatie tussen deze groep en Open Spending is een losstaand onderzoek, met een andere benadering en vraagstelling.

platform Open Spending in kaart te brengen. De vraag die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt:

‘Hoe wordt Open Spending ervaren door verschillende stakeholdergroepen en hoe kan het gebruik van Open Spending worden geoptimaliseerd?’

Deze vraag zal worden beantwoord aan de hand van een tweetal deelvragen, die ieder een ander aspect van het onderwerp behandelen;

- 1. Hoe beoordelen de verschillende stakeholdergroepen het initiatief en de website van Open Spending?*
- 2. Wat zijn de (belangrijkste) motieven van de stakeholders om (geen) gebruik te maken van Open Spending?*

Op beide onderzoeksvragen zal antwoord worden gegeven aan de hand van een verkennende vragenlijst, in combinatie met diepte-interviews met personen uit de verschillende stakeholdergroepen. De vragenlijst zal ingaan op de eerste indrukken en het initiatief van het online platform met betrekking tot ‘de intentie van gebruik’ bij de verschillende stakeholdergroepen en vormt de basis voor het beantwoorden van de eerste deelvraag.

Tijdens de diepte-interviews met respondenten, waarin verschillende topics zullen worden behandeld, zal dieper op verschillende thema’s uit de vragenlijst worden ingegaan en in het bijzonder op wat de beweegredenen en/of motieven zijn om (geen) gebruik te maken van het platform. Op deze wijze zal de tweede deelvraag worden beantwoord. Aan de hand van de antwoorden op bovengenoemde deelvragen zal tenslotte antwoord worden gegeven op de hoofdvraag, waar de verkregen data samengevat zullen worden en er tevens een vergelijking gemaakt zal worden tussen de verschillende stakeholdergroepen.

1.4 Relevantie

Dit onderzoek biedt praktische, maatschappelijke handvaten voor het beter begrijpen van en het mogelijk anticiperen op de verschillende stakeholders in het kader van Open Spending als actieve transparantie en de gemeente Amsterdam (stadsdeel centrum). De verkregen informatie uit de vragenlijsten en interviews bieden aanknopingspunten om Open Spending als platform te optimaliseren. Dit is allereerst voor de organisatie van Open Spending relevant, omdat op deze manier ingespeeld kan worden op de bruikbaarheid van het platform zelf en het onderzoek bovendien een kritische blik werpt op het platform in zijn huidige hoedanigheid.

Voor de gemeente is dit van belang, aangezien zij wil dat het platform zoveel mogelijk

gebruikt gaat worden, waarbij de stakeholders de beschikbare informatie als een soort gatekeepers gaan doorspelen naar de burger. Daarvoor is het van belang dat stakeholders een optimale beschikbaarheid over de data hebben en aan de hand van deze data vergelijkingen maken en uitspraken kunnen doen. De burger wordt hierdoor actiever en gericht bij het besturen van de eigen gemeente betrokken, waardoor beleidsveranderingen tot stand kunnen komen. Dit kan vervolgens bijdragen aan het herstel van vertrouwen in de overheid.

Dit onderzoek kan daarnaast worden gezien als relevante aanvulling op de bestaande wetenschappelijke literatuur over transparantie. Allereerst wordt het concept transparantie middels kwalitatief diepteonderzoek onderzocht aan de hand van een nog niet eerder bestudeerde case. In Nederland heeft uitsluitend de Algemene Rekenkamer haar inkomsten en uitgaven op transactieniveau als open data beschikbaar gesteld en hiermee is Open Spending het eerste instrument in Nederland dat online financiële data van overheden op gemeenteniveau ontsluit. In de meeste onderzoeken over transparantie aan de zijde van de overheid ligt de focus van het onderzoek bij de burger, waarvan de motivatie in de Strategie Algemene Rekenkamer 2010-2015 voor dit uitgangspunt gerechtvaardigd verwoord wordt:

“De overheid is van en voor de burgers. Burgers moeten er daarom op kunnen vertrouwen dat hun overheid integer is, zorgvuldig omgaat met geld, duidelijk is over wat ze wil en kan bereiken, en de beloofde resultaten haalt.”

Een tweede bijdrage van dit onderzoek is derhalve dat de focus niet ligt op de burger zelf, zoals in de meeste onderzoeken over transparantie, maar juist op de diverse stakeholdergroepen als gatekeepers en de verschillen daartussen. Tot nu toe is het onduidelijk of en zo ja, hoe de stakeholders daadwerkelijk gebruik zullen maken van het platform, waar dit onderzoek informatie toe zal bieden.

1.5 Leeswijzer

Deze leeswijzer heeft als functie om de lezer wegwijs te maken in dit onderzoeksrapport. In deze paragraaf wordt kort besproken wat er in elk hoofdstuk aan bod komt.

Na de inleiding worden in hoofdstuk 2 ‘theoretisch kader’ de concepten uit de hoofd- en deelvragen toegelicht en de onderlinge relaties tussen deze concepten uiteengezet. Vervolgens wordt een conceptueel model gepresenteerd, waarin een visuele weergave wordt gegeven van de te onderzoeken concepten en diens relaties. De drie gekozen stakeholdergroepen worden tevens uiteengezet en gekoppeld aan het begrip gatekeeper.

In hoofdstuk 3 ‘onderzoeksopzet’ wordt de methodiek van dit onderzoek besproken. Als eerste wordt de onderzoeksaanpak beschreven en komen de verschillende wijzen van dataverzameling aan bod. Vervolgens worden de onderzoekseenheden besproken en wordt er in de paragraaf ‘data analyse’ afgesloten met een stapsgewijze toelichting op het verwerken en analyseren van de resultaten.

In hoofdstuk 4 ‘resultaten’ worden de onderzoeksresultaten van de vragenlijsten en diepte-interviews gepresenteerd. Met de resultaten van de data-verzameling wordt antwoord gegeven op de deelvraag *“Hoe beoordelen de verschillende stakeholdergroepen het initiatief en de website Open Spending?”*. De bevindingen uit de vragenlijst en diepte-interviews met journalisten, politici en ambtenaren worden achtereenvolgend besproken met betrekking tot de topics ‘houding ten aanzien van initiatief en website’, ‘intentie tot gebruik’, ‘bruikbaarheid’, ‘volledigheid’, ‘vormgeving’ en ‘gebruiksgemak’, afkomstig uit het conceptueel model uit het theoretisch kader (hoofdstuk 2). Op basis van de resultaten van de data-verzameling worden in de laatste paragraaf van hoofdstuk 4 verbeterpunten gegeven voor zowel vorm als inhoud van het online platform Open Spending.

In hoofdstuk 5 ‘data analyse’ wordt de verkregen data uit de diepte-interviews geanalyseerd. Aan de hand van de analyse wordt er antwoord gegeven op de tweede deelvraag: *“Wat zijn de (belangrijkste) motieven van de stakeholders om (geen) gebruik te maken van Open Spending?”*. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een vernieuwd conceptueel model, waarin de relaties tussen de concepten zijn aangepast op basis van de bevindingen uit hoofdstuk 4.

In hoofdstuk 6 ‘conclusie’ wordt eerst een korte samenvatting gegeven van het onderzoek. Na de samenvatting wordt er antwoord gegeven op de tweeledige hoofdvraag: *“Hoe wordt Open Spending ervaren door verschillende stakeholdergroepen en hoe kan het gebruik van Open Spending worden geoptimaliseerd?”*. Vervolgens wordt er in de reflectie ingegaan op de mogelijke kanttekeningen bij het onderzoek. Het hoofdstuk wordt afgesloten met suggesties voor vervolgonderzoek.

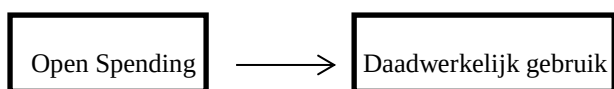
In hoofdstuk 7 ‘referentielijst’ staan de referenties van publicaties die gebruikt zijn voor dit onderzoek en in hoofdstuk 8 ‘bijlagen’ staan alle documenten die uit het onderzoek zijn voortgekomen of hebben geholpen bij het uitvoeren ervan (vragenlijst, topiclijst, begeleidende emails, datamatrixen, codeboek, gespecificeerde aanbevelingen).

2. Theoretisch kader

De introductie van Open Spending als online platform voor het ontsluiten van gemeentelijke financiële data, zoals in hoofdstuk 1 werd geïntroduceerd, resulteert in een explorerende onderzoeksvraag, namelijk: *Hoe wordt Open Spending ervaren door verschillende stakeholdergroepen en hoe kan het gebruik van Open Spending worden geoptimaliseerd?*

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksvraag nader uiteengezet en zullen de verschillende componenten, Open Spending en gebruik van Open Spending, nader bekeken worden. De bestaande literatuur over de verschillende componenten en de relatie daartussen, dient als basis voor het uiteindelijke ontwerp van het conceptueel model van dit onderzoek (zie figuur 1). Tot slot zullen de verschillende stakeholdergroepen kort toegelicht worden.

Figuur 1. Basis conceptueel model gebruik van Open Spending

2.1 Open Spending: transparantie

De relatie tussen Open Spending en het gebruik ervan (zoals geschetst in figuur 1), betreft een combinatie van concepten waarover nog geen specifieke literatuur beschikbaar is. Om deze reden zal eerst het begrip Open Spending geduid moeten worden, aan de hand van het begrip transparantie. Daarnaast zal gebruik worden gemaakt van literatuur over het openbaar maken van overheidsinformatie, wat uiteraard nader toegelicht zal worden.

Transparantie, ofwel ‘de beschikbaarheid van informatie over een organisatie of actor, hetgeen externe actoren toestaat om de interne processen en prestaties van die organisatie te monitoren’ (vertaling Grimmelikhuijsen & Welch, 2012), wordt door Grimmelikhuijsen (2012) op zeer gedetailleerde wijze theoretisch gedefinieerd, wat de meetbaarheid van dit concept aanzienlijk vergroot. Wanneer informatie door een organisatie of actor ontsloten wordt, kan dit informatie over de eigen organisatie of actor betreffen, of informatie over een andere organisatie of actor betreffen. In het geval van Open Spending betreft het een bijzondere situatie waarbij lokale overheden, met behulp van een website ontworpen door een externe actor (Open State), financiële gegevens van zichzelf ontsluiten. De lokale overheden zijn dus transparant over hun eigen activiteiten.

Volgens Grimmelikhuijsen (2012) kan overheidstransparantie betrekking hebben op het vrijgeven van informatie over verschillende evenementen in de beleidscyclus. Heald

(2006) beschrijft deze drie evenementen als 1) beleidsvorming 2) beleid en 3) beleidsuitkomsten. Transparantie van de beleidsuitkomst betreft hierbij de mate waarin informatie over de uitkomsten van beleidskeuzes wordt vrijgegeven. Aangezien Open Spending begrotingen en realisaties openbaar maakt, welke de uitkomst zijn van respectievelijk beleidsvorming en beleidsuitvoering, zal het object van transparantie in dit onderzoek informatie over de uitkomsten van beleidsmaatregelen betreffen. Aan de hand van de componenten die Grimmelikhuijsen (2012) bij bovenstaande definitie hanteert, zullen deze hieronder kort besproken en teruggekoppeld worden aan Open Spending en dit onderzoek, waarna figuur 2 deze definiëring visueel zal weergeven.

Transparantie– actief versus passief

Het eerste component dat Grimmelikhuijsen (2012) bespreekt, geeft antwoord op de vraag hoe informatie van een betreffende organisatie of actor wordt vrijgegeven. Dit kan variëren tussen passieve en actieve vormen (Grimmelikhuijsen & Welch, 2012). In het geval van passieve transparantie kan informatie worden vrijgegeven op aanvraag, zoals vastgelegd in de Wet openbaarheid van bestuur. In het geval van actieve transparantie ontsluit de instelling op eigen initiatief bepaalde informatie, zonder dat externe actoren hierom hebben hoeven vragen. Het initiëren van Open Spending als informatiebron voor eenieder die interesse heeft, past geheel binnen deze actieve vorm van transparantie.

Aangezien Open Spending informatie op actieve wijze ontsluit op een online platform, zal Open Spending in dit onderzoek theoretisch geduid worden als actieve transparantie met behulp van computerbemiddeling (website). Welke eigenschappen van de ontsloten informatie de mate van transparantie kunnen bepalen, zal hieronder besproken worden.

Informatie – volledigheid, kleur en bruikbaarheid

Het tweede component 'informatie' wordt door Grimmelikhuijsen (2012) onderverdeeld in drie dimensies, te weten: 1) volledigheid 2) kleur en 3) bruikbaarheid van de ontsloten informatie. Met volledigheid van informatie wordt de hoeveelheid en accuraatheid van de informatie bedoeld. Dit wil zeggen: in hoeverre is de informatie 'compleet' ontsloten? Is alle informatie aanwezig om de vrijgegeven informatie te beoordelen of ontbreken er cruciale delen? Grimmelikhuijsen (2012) benadrukt hierbij dat het niet alleen om hoeveelheid gaat, maar ook om compleetheid. Een grote hoeveelheid incomplete informatie hoeft niet gelijk te staan aan een hoge mate van transparantie. Wanneer er bijvoorbeeld data op Open Spending ontsloten wordt met betrekking tot iedere uitgavenpost van een overheid, kan deze informatie

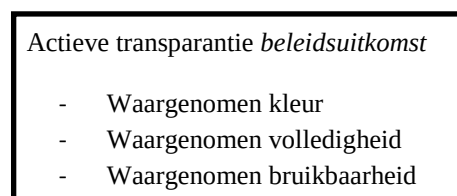
alsnog als incompleet worden gezien als er geen optie bestaat om binnen deze uitgavenpost specifieke transacties te achterhalen.

Grimmelikhuijsen (2012) definieert kleur als de mate waarin de op de website gepresenteerde informatie positief wordt gepresenteerd. Met betrekking tot Open Spending betreft dit de mate waarin er volgens de respondenten ruimte is om de cijfers rooskleuriger of anders te presenteren dan in werkelijkheid het geval is.

Grimmelikhuijsen (2012) onderscheidt als derde component de mate waarin de informatie op een website bruikbaar is. In dit onderzoek zal bruikbaarheid verwijzen naar de mate waarin de ontsloten informatie de beoogde gebruikers kan voorzien van relevante informatie, welke zij zonder de website niet of minder makkelijk zouden kunnen verkrijgen. Ofwel: in hoeverre voegt de informatie op de website iets toe aan de reeds bestaande manieren voor het vergaren van informatie door respondenten?

Interne processen en prestaties – beleidsuitkomst

Samengevat kan Open Spending worden beschouwd als een vorm van actieve transparantie welke wordt bepaald door informatie, bestaande uit de dimensies: waargenomen kleur, waargenomen volledigheid en waargenomen bruikbaarheid, zoals geschetst in figuur 2.

Figuur 2. Object en dimensies van transparantie

Externe actoren - stakeholders

De externe actoren zijn de (groepen) individuen welke zich buiten de overheidsorganisatie bevinden en door middel van de verleende transparantie de interne processen en prestaties kunnen monitoren. In het onderzoek van Grimmelikhuijsen (2012) wordt enkel de groep burgers onderzocht. Echter, in dit onderzoek zullen meerdere stakeholders van lokale overheden aan bod komen, welke nader toegelicht zullen worden in paragraaf 2.4.

2.2 Gebruik van een website – Technology Acceptance Model (TAM)

“Gebruikers ervaren de bruikbaarheid van een website al voordat zij zich toeleggen op het daadwerkelijke gebruik van een website” (citaat vertaald uit: Wang, 2009). Aangezien Open Spending pas sinds een jaar is ingevoerd, is er nog weinig bekend over het daadwerkelijke

gebruik van de website. Om het gebruik van de website te kunnen voorspellen en de bijhorende motieven te kunnen achterhalen, wordt daarom naar de intentie tot gebruik gekeken. Volgens het Technology Acceptance Model (hierna: TAM-model) is deze intentie tot gebruik namelijk de beste graadmeter voor het daadwerkelijke gebruik in de toekomst.

Technology Acceptance Model (TAM)

De intentie tot gebruik, ook wel *intention to use* genoemd, is een belangrijke graadmeter voor het voorspellen van het daadwerkelijke gebruik volgens het wereldwijd gebruikte TAM-model waarmee nieuwe technologieën, zoals websites, kunnen worden beoordeeld (Davis, 1989, Davis et al. 1989). Volgens het TAM-model wordt de gebruikersperceptie van een website bepaald aan de hand van de causale keten van: overtuigingen (*beliefs*) à houding (*attitude*) à intenties (*intentions*) à daadwerkelijk gebruik (*actual use*) zoals te zien is in figuur 3. Iemand neemt een houding aan ten opzichte van een bepaald systeem en op basis daarvan bepaald diegene of hij of zij de intentie heeft het systeem te gebruiken (van der Heijden, 2003).

De intentie tot gebruik staat voor de mate waarin de gebruiker de intentie heeft om een website in de toekomst te raadplegen. Dit is in onderzoek naar het beoordelen van programma's van groot belang, omdat dit de plausibiliteit van gebruik kan voorspellen en hiermee het belang van waardeoordelen over het programma door de specifieke respondent kan categoriseren. Immers, wanneer een zeer positief oordeel gevelde wordt over de introductie van Open Spending, maar het gebruik (om nader te bepalen redenen) uitblijft, zal het programma nooit een kans van slagen hebben en zeggen positieve houdingen niets over het toekomstige gebruik. Intentie tot gebruik wordt in het originele model beïnvloed door de houding (positief of negatief) ten aanzien van een website, wat op haar plaats weer wordt bepaald door het totaal aan overtuigingen met betrekking tot de bruikbaarheid en het gebruiksgemak van de website.

Overtuigingen

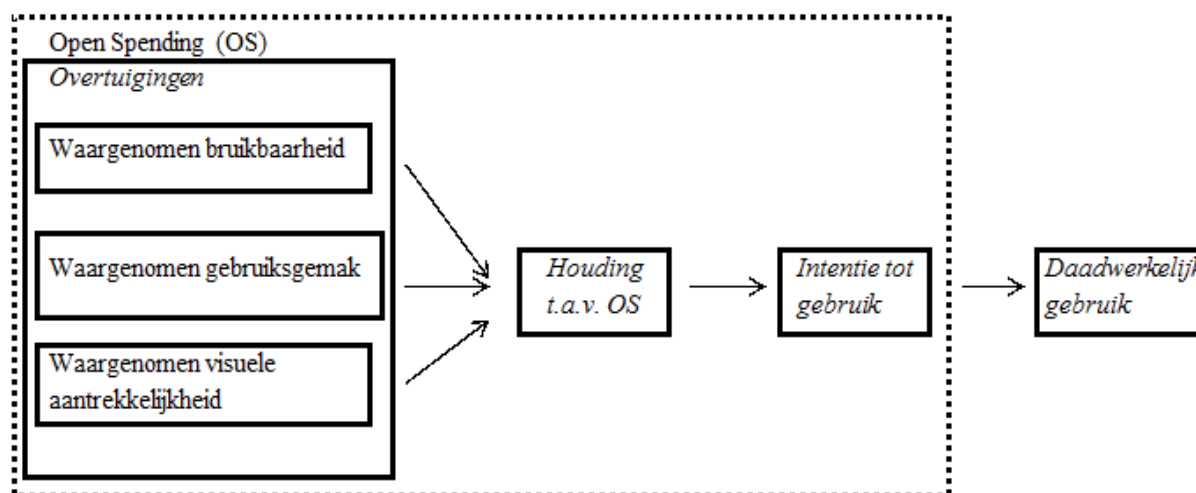
Overtuiging wordt gekenmerkt door twee variabelen. De eerste variabele is waargenomen bruikbaarheid (*perceived usefulness*), en wordt gedefinieerd als de mate waarin de gebruiker gelooft dat de technologie zijn of haar prestaties zal verbeteren. De tweede variabele is waargenomen gebruiksgemak (*perceived ease of use*), en wordt gedefinieerd als de mate waarin een gebruiker gelooft dat het gebruiken van een bepaald systeem zonder inspanning verloopt (Davis, 1989).

Waargenomen visuele aantrekkelijkheid

Het TAM-model is door vele wetenschappers overgenomen in onderzoek naar het gebruik van internet of andere technologie. In het model van Davis (1989) wordt waargenomen bruikbaarheid en waargenomen gebruiksgemak gekenmerkt als de twee hoofdfactoren die het daadwerkelijke gebruik beïnvloeden. Van der Heijden (2003, p. 544) voegt de factor waargenomen visuele aantrekkelijkheid (*perceived visual attractiveness*) toe aan het model, wat gedefinieerd wordt als ‘esthetisch aangenaam voor het oog’. Volgens Van der Heijden ligt de nadruk namelijk niet alleen op de bruikbaarheid van een website, maar ook op de vorm.

Deze aanvulling op het TAM-model van Davis (1989) zal in dit onderzoek dan ook worden meegenomen, aangezien Open Spending gebruik maakt van een website, waarbij visuele aantrekkelijkheid van belang is voor het gebruik ervan. Zoals te zien is in figuur 3, is deze dimensie toegevoegd aan het model en is het daadwerkelijk gebruik buiten het model gelaten, aangezien dit onderzoek zich richt op de intentie tot gebruik.

Figuur 3. Dimensies intentie tot gebruik

2.3 Daadwerkelijk gebruik van Open Spending

In paragraaf 2.1 is Open Spending theoretisch geduid als actieve transparantie door middel van een website, waarbij de mate van transparantie van de ontsloten informatie op de website bepaald wordt door de dimensies kleur, volledigheid en bruikbaarheid. De factoren die het gebruik van een website beïnvloeden zijn in paragraaf 2.2 nader besproken met behulp van het TAM-model en weergegeven in figuur 3. Hieruit wordt duidelijk dat de belangrijkste graadmeter voor het voorspellen van het daadwerkelijk gebruik van een website de intentie tot gebruik van een website is. Deze intentie tot gebruik wordt beïnvloed door de houding van

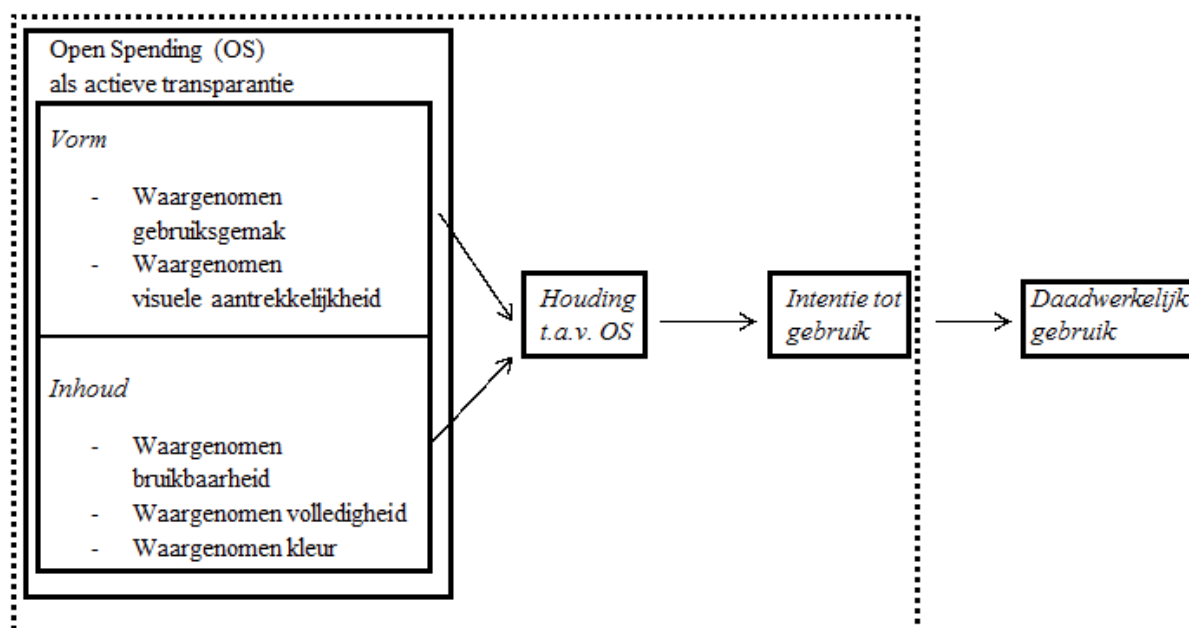

een persoon ten opzichte van de website, welke weer afhankelijk is van iemands overtuigingen met betrekking tot de bruikbaarheid, het gebruiksgemak en de visuele aantrekkelijkheid van de website.

Om een antwoord te geven op de vraag *‘Hoe wordt Open Spending ervaren door de verschillende stakeholdergroepen en hoe kan het gebruik van Open Spending worden geoptimaliseerd?’*, zullen de hoofdconcepten, actieve transparantie (door middel van een website) en de beoordeling en het gebruik van websites, vertaald worden naar een geïntegreerd conceptueel model. Dit conceptueel model is gericht op het verklaren van de specifieke relatie tussen Open Spending en het gebruik hiervan door journalisten, politici en ambtenaren (zie voor toelichting paragraaf 2.4).

De drie dimensies die de houding en intentie tot gebruik van een website kunnen beïnvloeden (bruikbaarheid, gebruiksgemak en visuele aantrekkelijkheid), kunnen hierbij, in combinatie met de drie dimensies van transparantie, onderverdeeld worden in overtuigingen die betrekking hebben op de kenmerken, vorm en inhoud, van Open Spending. De dimensie inhoud van Open Spending betreft de informatie die op de Open Spending website gepubliceerd wordt (beleidsuitkomsten in de vorm van financiële data). Zoals in paragraaf 2.1 is uitgelegd, kan bij het beoordelen van de mate van transparantie van de ontsloten informatie gebruik worden gemaakt van de dimensies volledigheid, kleur en bruikbaarheid. De variabele ‘bruikbaarheid’ is ook onderdeel van het TAM-model.

De dimensie vorm betreft aspecten van de vormgeving van de website. Afgezien van de inhoud, kunnen volgens het TAM-model namelijk ook het gebruiksgemak en de visuele aantrekkelijkheid (lay-out, kleuren etc.) de houding en uiteindelijk intentie tot gebruik van Open Spending beïnvloeden. De visuele weergave van deze relatie is te vinden in onderstaand conceptueel model (figuur 4), welke het uitgangspunt is voor dit onderzoek.

Figuur 4. Conceptueel model gebruik van Open Spending

2.4 Stakeholders als gatekeepers

Voor dit onderzoek is gekozen voor stakeholdergroepen, omdat verwacht wordt dat zij de daadwerkelijke eindgebruikers zijn en niet de burger zelf. De stakeholders zullen specifiek en doelgericht gebruik maken van de beschikbare informatie, en deze informatie vertalen en doorspelen naar de burgers. Vergelijkingen tussen diverse gemeenten kunnen zo worden gemaakt, waarna resultaten bij de burger terecht zullen komen. Aangezien alle stakeholders toegang hebben tot dezelfde beschikbare informatie, is het van belang om het conceptuele model bij alle groepen toe te passen om zodoende de verschillen in ervaringen en gebruik met betrekking tot Open Spending helder in kaart te kunnen brengen.

De desbetreffende stakeholders fungeren als gatekeepers. Dit betekent dat de informatie die beschikbaar wordt gesteld op het platform door de groep stakeholders door wordt gecommuniceerd naar de burgers (White, 1964). Op deze manier wordt de burger geïnformeerd over het beleid van de overheid. De boodschap, die via diverse kanalen bij de burger terecht komt, omvat uitspraken die op basis van de beschikbare informatie door de stakeholdergroepen worden gedaan. Gatekeepers bepalen welke informatie wel of niet door wordt gespeeld naar het publiek (Saeyns & Verstraeten, 2005; Biltreyst & Peeren, 2003). Zowel het beleid van de overheid, als het perspectief van de burgers kan hierdoor worden beïnvloed. De drie gekozen stakeholdergroepen zullen hieronder kort toegelicht worden.

Journalisten

Een journalist verzamelt, onderzoekt en analyseert nieuwsfeiten van algemeen belang en schrijft zijn of haar bevindingen hierover in een samenvattend artikel. Journalisten hebben een belangrijke functie voor de burger, aangezien zij vaak moeilijk toegankelijke onderwerpen vertalen, waardoor het onderwerp begrijpelijk wordt gemaakt en burgers op basis van deze begrijpelijke informatie keuzes maken (zoals bijvoorbeeld stemgedrag).

Met betrekking tot Open Spending is het van belang te onderzoeken in hoeverre de journalist de informatie die beschikbaar (transparant) wordt gesteld, verzamelt, onderzoekt en analyseert om hier vervolgens een begrijpelijk artikel ten behoeve van het algemeen belang over te publiceren, zodat de burger beter geïnformeerd wordt over gemeentelijk beleid.

Politici

Naast journalisten vormen politici een belangrijke groep stakeholders. Een politicus, ofwel een persoon die een ambt of functie vervult in de politiek, heeft een grote rol in de beleidsvorming. De prestaties van de gemeente worden mede gerealiseerd door individuele politici en dat maakt hen een interessante focusgroep aan de hand waarvan Open Spending onderzocht zal worden.

Het is vooral van belang te onderzoeken op welke manier politici gebruik gaan maken van Open Spending en in hoeverre zij dit zien als daadwerkelijk instrument voor financiële transparantie en wellicht in de toekomst voor implementatie op nationaal niveau, als beleid voor elke gemeente binnen Nederland. De verwachting is dan ook dat politici Open Spending zullen gebruiken ten gunste van eigen partijbeleid, zodat de eigen partij grotere kans maakt om herkozen te worden.

Ambtenaren

Ten derde zijn ambtenaren een belangrijke stakeholdergroep. Als uitvoerders van beleid binnen gemeentes zijn zij het verlengstuk van enerzijds de politici en anderzijds de burger. Met behulp van Open Spending kunnen ambtenaren beter inzicht verkrijgen in de financiën van hun stadsdeel en kunnen zij vergelijken of, en indien dit zo is, op welke manier andere stadsdelen dit beter of slechter doen. Open State en de gemeente Amsterdam verwachten dan ook dat dit de effectiviteit van ambtenaren kan vergroten.

Hoewel ambtenaren in dit rijtje van externe actoren wellicht eerder als interne actor gezien zouden moeten worden, maakt de deelname aan en cijfers van verscheidene overheden

op Open Spending dat een ambtenaar in dienst bij bijvoorbeeld Stadsdeel Centrum een externe actor kan zijn van het tevens deelnemende Stadsdeel Oost.

3. Onderzoeksopzet

Dit hoofdstuk zal dieper ingaan op de methodiek van dit onderzoek, alsmede de operationalisatie van centrale variabelen. Als eerste wordt de onderzoeksaanpak beschreven en komen de verschillende wijzen van dataverzameling aan bod. De tweede paragraaf betreft een bespreking van de onderzoekseenheden, waarna de meetwijze van de theoretische concepten volgt. Tot slot zal het plan van aanpak gepresenteerd worden, met hierin een stapsgewijze toelichting op het verloop van de uitvoering.

3.1 Onderzoeksaanpak en dataverzameling

Zoals reeds in de inleiding kort aan bod kwam, betreft het onderzoek een kwalitatief verkennende dieptestudie. Met betrekking tot de introductie van het nieuwe online platform Open Spending zullen de eerste indrukken van verschillende stakeholdergroepen in kaart worden gebracht. Hierbij gaat het om het doorgronden van mogelijke verschillen of overeenkomsten in de beoordeling van het platform op basis van het behoren tot een specifieke beroepsgroep. Om deze reden is er gekozen voor een kwalitatieve benadering waarbij rijke data het achterhalen van deze informatie mogelijk maakt. Gezien de geringe bestaande kennis over Open Spending en het specifieke doel van de dieptestudie, is deze kwalitatieve verkennende aanpak het meest geschikt. Voor algemene eerste indrukken zijn daarom open vragenlijsten afgenomen en voor verdieping lenen interviews zich het beste.

Vragenlijsten

Gezien het verkennende karakter van dit onderzoek, is begonnen met het afnemen van vragenlijsten ter oriëntatie. Op deze wijze kunnen van een groot aantal respondenten de eerste indrukken betreffende intentie tot gebruik en bijhorende beïnvloedingsfactoren (houding, vorm en inhoud) per stakeholdergroep in kaart worden gebracht, waarmee een algemeen beeld gevormd kan worden over deze centrale concepten, zoals weergegeven in het conceptueel model (zie figuur 5). De precieze motieven om al dan niet gebruik te gaan maken van Open Spending, zullen met behulp van de interviews verder worden uitgediept.

Journalisten, politici en ambtenaren kregen per e-mail een uitnodiging voor het onderzoek (zie bijlage 8.2), met een link naar de online vragenlijst (zie bijlage 8.1). Via *thesistools.com* kwamen vervolgens automatisch de resultaten binnen in een excelbestand wanneer een respondent zijn of haar antwoorden had verstuurd. Hoewel iedere respondent dezelfde vragenlijst kreeg voorgeschoteld, waren er drie verschillende links aangemaakt zodat

de resultaten automatisch op beroepsgroep gesorteerd waren. Ter controle werd voorafgaand aan de inhoudelijke vragen het beroep van de respondent bevraagd. In totaal leverde dit dertien journalisten, veertien ambtenaren en zeven politici op.

Diepte-interviews

Na een eerste verkenning van de concepten, bieden interviews de mogelijkheid dieper in te gaan op (de relatie tussen) de concepten. Specifiek stond het achterhalen van beweegredenen en motieven centraal. Waar de vragenlijst slechts de hoofdconcepten uit het conceptueel model bevraagd (intentie tot gebruik, houding, vorm en inhoud), is er in de interview-setting ruimte voor het bespreken van verschillende aspecten van vorm en inhoud, alsmede het aan het licht laten komen van mogelijke externe factoren die niet in het conceptueel model voorkomen.

Door middel van een semi-gestructureerde interviewopzet zijn vijf journalisten, vijf politici en zes ambtenaren geïnterviewd. Een topiclijst op basis van het conceptueel model was hierbij leidend in het gesprek. Hoewel de interviewer geïnstrueerd was alle topics te bevragen, kon de volgorde van topics variëren op basis van de antwoorden van de informant. De gesprekken werden opgenomen met een dictafoon, zodat het transcriberen van de interviews naderhand mogelijk was.

3.2 Onderzoekseenheden

Voor zowel de vragenlijsten als de interviews zijn journalisten, politici en ambtenaren hoofdzakelijk benaderd per e-mail. Voor velen was deze uitnodigende e-mail de eerste kennismaking met het platform Open Spending. Gemeente Amsterdam stadsdeel centrum en medewerkers van stichting Open State leverden de eerste emailadressen. Dit betrof voornamelijk bestuurders en ambtenaren van stadsdeel centrum, alsmede journalisten van nieuwswebsites en kranten. Deze contacten leverden vijf interviews met politici op en zes interviews met ambtenaren. Eén journalist werd tevens op deze wijze benaderd, maar de overige vier werden op eigen initiatief (via netwerk of internet) gevonden.

De informanten uit de beroepsgroepen politici en ambtenaren waren allen werkzaam bij stadsdeel centrum. De informanten uit de beroepsgroep journalisten waren werkzaam bij verschillende kranten, websites en onderzoeksbureaus in Amsterdam. Met het oog op realiseerbaarheid van het onderzoek, was deze focus op Amsterdam een bewuste keuze.

Voor de vragenlijsten is een bredere scope gekozen. De reden hiervoor was het vergroten van de kans op respons en het algemeen oriënterende karakter van het instrument. Alle Amsterdamse stadsdelen zijn per e-mail benaderd (zie bijlage 8.2), alsmede alle deelnemende gemeentes aan Open Spending in Nederland en de leden van de tweede kamer. Deze laatste groep heeft echter niet meegedaan aan de vragenlijst, zo bleek uit de beroepsomschrijving. Daarnaast is een oproep geplaatst op het intranet van ambtenaren van gemeente Amsterdam stadsdeel centrum en een oproep op ambtenaren2.0, een netwerk voor alle ambtenaren in Nederland. De respondenten varieerde alsnog binnen een beroepsgroep in functieomschrijving en waren werkzaam bij verschillende werkgevers (gemeentes, stadsdelen, politieke partijen, kranten en dergelijke). Het behoren tot een zekere beroepsgroep was in dit onderzoek meer van belang dan persoonlijke kenmerken.

3.3 Operationalisatie

In deze paragraaf wordt besproken op welke wijze de concepten uit het conceptueel model meetbaar zijn gemaakt. Voor zowel de vragenlijsten als de interviews geldt dat er verschillende vragen zijn opgesteld, welke ieder een specifiek concept verwoorden. De operationalisering van de verschillende concepten zal hieronder per methode worden weergegeven.

Vragenlijsten

De vragenlijst is zo ontworpen dat de eerste indrukken met betrekking tot de centrale concepten houding, vorm, inhoud en intentie tot gebruik gemeten konden worden. Gezien het oriënterende karakter van deze methode, zijn de topics vorm en inhoud niet verder gespecificeerd in ‘vormgeving/gebruiksgemak’ en ‘bruikbaarheid/volledigheid/kleur’. Figuur 5 toont de theoretische concepten uit het conceptueel model in de linkerkolom en de vragen waarmee deze concepten gemeten zijn in de rechterkolom.

CONCEPT/TOPIC	OPERATIONALISATIE VRAGENLIJST
Houding	<i>Wat vindt u van de website Open Spending?</i>
	<i>Zou u openspending.nl aanbevelen aan collega's?</i>
Vorm	<i>Wat vindt u van de vormgeving?</i>

Inhoud	<i>Wat vindt u van de inhoud?</i>
Intentie tot gebruik	<i>Zou u de website in de toekomst raadplegen? Zo ja, waarvoor zou u het gebruiken? Zo nee, waarom zou u het niet gebruiken?</i>

Figuur 5. Operationalisatie van concepten bij vragenlijst

Interviews

Met behulp van de interviews kon dieper worden ingegaan op alle concepten uit het conceptueel model. De overkoepelende begrippen ‘inhoud’ en ‘vorm’ waren in dit model al verder gespecificeerd in enerzijds de verschillende dimensies ‘bruikbaarheid’, ‘volledigheid’, en ‘kleur’ en anderzijds de dimensies ‘visuele aantrekkelijkheid’ en ‘gebruiksgemak’. Alle dimensies zijn geoperationaliseerd aan de hand van vragen over deze topics (de concepten).

De concepten intentie tot gebruik en houding zijn geoperationaliseerd aan de hand van vragen onderverdeeld in verschillende subtopics, om op deze manier ook van de overige twee concepten verschillende dimensies te kunnen bevragen. Deze subtopics van het begrip ‘intentie tot gebruik’ zijn: *a)* eigen gebruik (de intentie om zelf de website te gaan gebruiken), *b)* meerwaarde/toevoeging (op welke manier de website al dan niet een toevoeging kan zijn) en *c)* gebruik anderen (op welke manier de website al dan niet voor anderen van toevoeging zou kunnen zijn).

De subtopics van het concept ‘houding’ zijn: *a)* initiatief (houding ten aanzien van het initiatief Open Spending), *b)* website (houding ten aanzien van de uitvoering van het initiatief), *c)* aanraden (het al dan niet aanraden van de website aan anderen), *d)* verwachtingen (de respondent haar verwachtingen met betrekking tot de website). In figuur 6, 7, 8 en 9 worden de theoretische concepten (en tevens interviewtopics) in de linker kolom weergegeven. De subtopics, zoals hierboven geïntroduceerd, staan in de tweede kolom en de derde kolom geeft de bijhorende interviewvragen weer.

CONCEPT/TOPIC	SUBTOPIC	OPERATIONALISATIE INTERVIEW
Intentie tot gebruik	a. Eigen gebruik	<i>Denkt u na het zien van de website deze in de toekomst te gaan gebruiken? Zo ja, voor welk doeleinde? Zo nee, waarom niet?</i>
	b. Meerwaarde/toevoeging	<i>Op welke manier zou de website een toevoeging voor u kunnen zijn?</i>

		<i>In hoeverre denkt u dat deze website tot bruikbare nieuwe inzichten leidt met betrekking tot uw werk?</i>
	c. Gebruik anderen	<i>Zou de website wellicht een meerwaarde kunnen hebben voor collega's/mensen binnen een andere beroepsgroep?</i>

Figuur 6. Operationalisatie van 'intentie tot gebruik' bij vragenlijst

CONCEPT/TOPIC	SUBTOPIC	OPERATIONALISATIE INTERVIEW
Houding	a. Initiatief	<i>Hoe staat u tegenover het initiatief Open Spending (het actief ontsluiten van financiële overheidsdata)?</i>
	b. Website	<i>Wat vindt u positieve dan wel negatieve aspecten aan de website? Wat kan in uw ogen beter?</i>
	c. Aanraden	<i>Zou u de website aan collega's of derden aanraden? Waarom wel/niet?</i>
	d. Verwachtingen	<i>Had u voorafgaand verwachtingen van het platform? Zo ja, komen deze overeen met de uitvoering?</i>

Figuur 7. Operationalisatie van 'houding' bij interview

CONCEPT/TOPIC	SUBTOPIC	OPERATIONALISATIE INTERVIEW
Inhoud :		
a. Bruikbaarheid		- <i>In hoeverre is bruikbaarheid van de informatie op een website van belang in het beoordelen van deze website?</i> - <i>Hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website Open Spending</i>
b. Volledigheid		<i>- In hoeverre is volledigheid/compleetheid van de informatie op een website van belang bij het</i>

		<i>beoordelen van deze website?</i> <i>- Hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website Open Spending?</i>
c. Kleur		<i>- In hoeverre vindt u het belangrijk dat de verstrekte informatie op een objectieve manier wordt gepresenteerd?</i> <i>- Hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website Open Spending?</i>

Figuur 8. Operationalisatie van 'inhoud' bij interview

CONCEPT/TOPIC	SUBTOPIC	OPERATIONALISATIE INTERVIEW
Vorm:		
a. Visuele aantrekkelijkheid		<i>- In hoeverre is de vormgeving van een website belangrijk in het beoordelen van deze website?</i> <i>- Hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website Open Spending?</i>
b. Gebruiksgemak		<i>- In hoeverre speelt het gebruiksgemak van een website een rol in het beoordelen van deze website?</i> <i>- Hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website Open Spending?</i>

Figuur 9. Operationalisatie van 'vorm' bij interview

3.4 Data-analyse

De diepte-interviews en open vragenlijsten leveren een rijke bron aan data op, welke nog wel om systematische ordening vraagt alvorens een analyse mogelijk is. De eerste stap hierin is het transcriberen van alle interviews. De antwoorden op de online vragenlijsten worden automatisch per stakeholdergroep in een Excel document opgeslagen. Met behulp van een vooraf samengesteld codeboek zullen vervolgens labels gegeven worden aan een relevante tekstpassages. Dit toekennen van vooraf vastgestelde codes wordt *selective coding* genoemd (Yates, 2004).

Het conceptueel model en de hieruit voortvloeiende topiclijst voor de interviews (en vragenlijsten) vormen de basis voor het opstellen van de codes. Dit betekent dat het topic ‘intentie tot gebruik’, met haar subtopics ‘eigen gebruik’, ‘gebruik anderen’ en ‘meerwaarde/toevoeging’, per antwoord de code positief of negatief krijgt (zie bijlage 8.6). Wegens de duidelijk afgebakende topics, is het hoofdzakelijk vooraf coderen goed mogelijk. Naast de afbakening positief of negatief is de nuance overwegend positief/negatief ook toegevoegd, dit omdat niet alle antwoorden volledig in een van de eerder genoemde codes onder te verdelen viel. Om de getranscribeerde teksten effectief te kunnen coderen, is er op voorhand een codeboek gemaakt. Dit codeboek vormt de richtlijn en leidraad voor het coderen.

Na het coderen zullen de teksten systematisch gepresenteerd worden met behulp van een kwalitatieve datamatrix. Met behulp van dit analyse-instrument wordt op overzichtelijke wijze in een tabel per informatiebron (respondent) en per thema (topic/subtopic) de essentie van de informatie bondig weergegeven (Bijlsma & Drooglever, 1997). Op deze wijze kan betekenis gegeven worden aan de verkregen data, doordat onderlinge relaties of patronen zichtbaar worden en de essentie van de informatie overzichtelijk in kaart wordt gebracht.

De presentatie van de resultaten in hoofdstuk 4 is afgeleid van de ordening in de datamatrix. Dit houdt in dat voor ieder (hoofd)topic de bevindingen per stakeholdergroep worden besproken. Verschillen of overeenkomsten tussen de stakeholder specifieke visies met betrekking tot een topic worden op deze wijze van presenteren goed inzichtelijk, wat de analyse in hoofdstuk 5 ten goede komt.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de data-verzameling gepresenteerd worden, waarmee antwoord wordt gegeven op de deelvraag *“Hoe beoordelen de verschillende stakeholdergroepen het initiatief en de website Open Spending?”*.

Gezien de vrij lage respons bij de vragenlijsten en de relatief zeer uitgebreide bevindingen, zal de data uit de vragenlijsten geïntegreerd worden met de data uit de interviews. De antwoorden van journalisten, politici en ambtenaren worden hieronder achtereenvolgend besproken met betrekking tot de topics afkomstig uit het conceptueel model: ‘houding ten aanzien van initiatief en website’, ‘intentie tot gebruik’, ‘bruikbaarheid’, ‘volledigheid’, ‘vormgeving’ en ‘gebruiksgemak’, afkomstig uit het conceptueel model (zie paragraaf 2.3).

4.1 Houding

In de interviews is er een onderscheid gemaakt tussen houding ten aanzien van de website en houding ten aanzien van het initiatief. De respondenten zijn het er unaniem over eens dat het initiatief Open Spending een zeer positieve ontwikkeling is. De houding ten aanzien van de website is echter verschillend. Sommige respondenten, met name de ambtenaren, zien nog geen toegevoegde waarde van het platform. Politici en journalisten zijn daarentegen enthousiaster over de potentie van de website, maar geven aan dat de huidige uitvoering nog niet toereikend is.

Politici

Wat betreft het initiatief Open Spending zijn alle politici zeer positief – *“Iedereen wil toch meer openheid?”* stelt een politicus. Wat betreft de website zien politici veel potentie in het instrument Open Spending, daarentegen wordt de uitvoering van het initiatief nog matig genoemd. Onvolledigheid van de datasets en gebrek aan toegankelijkheid, voor zowel minder technische bestuurders, ambtenaren als geïnteresseerde burgers, zijn volgens politici nog grote minpunten. Tevens pleit de groep voor een koppeling met buurtcijfers en het bieden van context. Zonder een doel achter een uitgave zijn de cijfers niet veelzeggend, stellen sommige respondenten.

Politicus: *“Ik ben heel positief over het inzichtbaar maken en het vergelijkbaar maken tussen verschillende gemeente/stadsdelen en het liefst ook wijkniveau. Zodat het efficiënter en effectiever wordt gemaakt binnen stadsdelen”.*

Politicus: (...) *“Je moet meetbaar maken of de gestelde doelen worden behaald. Financiële gegevens zijn niet het doel. Het doel is dat de leefbaarheid verbetert, dat de straten schoon zijn, et cetera. De context moet erbij gegeven worden.”*

Ambtenaren

Uit de interviews met de ambtenaren kwam naar voren dat ze allen zeer positief gestemd zijn over het initiatief Open Spending. Transparantie is goed. *“Ik ben een fan van open data”* stelde een ambtenaar; een tool als deze *“maakt het leven makkelijker”*. Wat betreft de website zelf blijkt dat de meningen verdeeld zijn. Hoewel een ambtenaar vindt dat dataoverdracht vergemakkelijkt wordt, stellen anderen dat zij wellicht te weinig kennis over het programma hebben om een oordeel te kunnen vellen. Zij waren zich voor het interview niet bewust van het bestaan van de website. Enkel weten dan ook niet goed of ze de website zouden aanraden, terwijl een volgende ambtenaar het reeds onder de aandacht van een partijlid heeft gebracht.

Journalisten

Uit de hoek van de journalisten wordt het initiatief Open Spending als een zeer positieve ontwikkeling ervaren. De controlerende functie van journalisten wordt hierbij meermaals aangehaald:

Journalist: *“Alles moet openbaar. Dat is ook de functie van journalisten; het controleren van de macht. En hoe meer er openbaar is, hoe beter er gecontroleerd kan worden.”*

Door het actief, online aanbieden van data (zonder dat het nodig is dit specifiek op te vragen), wordt het voor journalisten gemakkelijker om begrotingen te controleren en vergelijken. De journalisten geven echter aan dat de vormgeving en informatie op de website in haar huidige vorm nog niet toereikend is. De website zouden zij dan ook aanraden aan collega's (werkzaam in het financiële- of overheidsveld), maar voor het merendeel van de respondenten op voorwaarde dat er aanpassingen worden gemaakt.

4.2 Intentie tot gebruik

Met de intentie tot gebruik werd respondenten gevraagd of zij de website in de toekomst zullen raadplegen nu zij kennis hebben gemaakt met het platform. Veel politici en journalisten waren hier positief over en zouden de website zeker gebruiken. Sommige gaven wel aan dat hun toekomstige gebruik voorwaardelijk is: de datasets moeten vollediger, cijfers vragen om contextuele uitleg en het gebruiksgemak moet worden verhoogd. Ambtenaren waren minder enthousiast omdat, zoals eerder aangegeven, zij nog geen meerwaarde in de website zagen met betrekking tot hun werkzaamheden.

Politici

De interviews met politici leverden een positief beeld van de intentie tot gebruik van Open Spending. Onderbouwd discussies voeren op basis van snelle vergelijkingen tussen plaatsen en tijden kan het besturen een stuk efficiënter maken, zo klinkt in hun reacties door. Daarnaast kan het bieden van inzicht in de wijze waarop belastinggeld besteed wordt het vertrouwen in en legitimiteit van de gemeente mogelijk doen toenemen. Enkele politici stellen echter dat voor het verbeteren van de relatie tussen burger en gemeente een dialoog nodig is op basis van data die dichterbij de burger staat. Dit betekent begrotingen op buurtniveau presenteren in plaats van op stadsdeel niveau en het koppelen van KPI's (*key performance indicators*) op buurtniveau aan de cijfers om inzichtelijk te maken in hoeverre doelen (binnen of buiten budget) zijn bereikt. De huidige manier van weergeven is extern eerder bruikbaar voor ontwikkelaars en ondernemers die de data uit Open Spending kunnen koppelen aan andere informatie.

Politicus: *“Als je doel is de betrokkenheid te verhogen, dan moet je niet gaan zenden. Dit blijft eenrichtingsverkeer. Dan moet je gaan ‘halen’, je ivoren toren uit en de straat op .(...) Je kunt de betrokkenheid verhogen door actief de mensen te blijven benaderen. Niet door weer extra informatie te geven die veel mensen niet begrijpen”.*

Politicus: (...) *“Als de gemeente weet wat er in een buurt speelt en dat kan koppelen aan dit soort informatie, dan kan je ergens komen”.*

Ambtenaren

Veel ambtenaren geven aan Open Spending in de toekomst niet te zullen gaan gebruiken omdat ze zich niet bezighouden met financiële gegevens. Daarnaast bestaat er al een netwerk

dat ambtenaren kunnen raadplegen voor (financieel) naslagwerk. Een aantal ambtenaren gaf aan Open Spending in de toekomst wel te gaan gebruiken. Met name de mogelijkheid om gemeentes en stadsdelen met elkaar te kunnen vergelijken werd meerdere malen positief aangehaald. Hiermee wordt het voor ambtenaren makkelijker om data als naslagwerk te raadplegen

Ambtenaar: “Voor mij als ambtenaar kan dit een toevoeging zijn op basis van een hele snelle manier om vragen te beantwoorden. Om zaken helder te maken over bijvoorbeeld bepaalde programma’s waar geef je als gemeente geld aan uit? Hoe zit het met andere jaren en andere stadsdelen? Het is vooral de snelheid denk ik waarmee je gegevens openbaar kunt maken”.

Journalisten

Journalisten geven aan de website te willen gebruiken of zien potentie in de website voor collega’s die meer thuis zijn in het schrijven over (overheids)financiën. Hoewel voor sommigen journalisten de data voorheen al wel beschikbaar was, wordt aangegeven dat het relatief snel kunnen raadplegen en vergelijken van data op de website het alsnog een interessante (alternatieve) bron voor naslagwerk maakt. Ook voor ambtenaren, subsidie-aanvragers en burgers zien de journalisten een meerwaarde. Bij de laatste groep is volgens een journalist dan wel een aangepaste, meer toegankelijke versie van de website vereist. Om het *willen* gebruiken om te zetten naar *gaan* gebruiken, zal de website echter aangepast en aangevuld moeten worden. Hierbij gaat het om een grotere database waarin transacties te zien zijn op detailniveau en waarin zoveel mogelijk gemeenten zich hebben aangesloten. Daarnaast is het bieden van een context voor de cijfers, alsmede tekst en uitleg over de website en haar functies een vereiste.

4.3 Inhoud

Alle respondenten zijn zeer positief over de functie waarin het mogelijk wordt stadsdelen of gemeenten met elkaar te vergelijken. Daarentegen worden er wel een aantal kritiekpunten gegeven door met name de politici en journalisten wat betreft de volledigheid van de informatie. Ambtenaren zijn hierin meer gematigd. Daarnaast vinden velen dat meer gemeenten zich moeten aansluiten bij Open Spending, wil het platform bruikbaar zijn.

Politici

Wat betreft de inhoud van de website, ofwel de informatie die geboden wordt, waren de politici zeer gelijkgestemd met betrekking tot kritiekpunten. Het belang bij transparantie is inzichtelijkheid voor iedereen. Dit platform veronderstelt aanvullende kennis om de functies optimaal te gebruiken en de data minimaal te kunnen interpreteren. Allen zijn het eens over de noodzaak context te schetsen. Geld is een middel om doelen te bereiken. Voor politici en burgers is het veel interessanter om te zien of met en bepaalde mutatie de doelen (efficiënt of niet efficiënt) zijn bereikt.

Politicus: *“Het zijn niet alleen indicatoren, maar het is ook het maatschappelijke effect. Wat is er wel bereikt, wat is er niet bereikt? Als ik een grote mutatie zie, wil ik meteen weten waarom dat is. Je wilt dat iedereen die ernaar kijkt ook meteen de reden ziet en niet hoeft te zoeken naar de reden”*.

Onvolledigheid wordt ook gevonden in het gebrek aan detailniveau (*“welk geld koopt wat?”*) en het aantal participerende overheden. Dit bepaalt hoe bruikbaar de informatie voor ambtenaren en politici is. Hiervoor zullen bestuurders alsnog uitwijken naar jaarverslagen in boekvorm, wanneer de informatie niet toereikend is. Als laatste punt wordt de tijdigheid van de geboden informatie aangehaald. Hiermee wordt de noodzaak bedoeld om real-time voortgang te monitoren, zodat anticiperen op veranderingen mogelijk wordt.

Ambtenaren

Inhoudelijk vinden de ambtenaren de website gematigd geslaagd. Een ambtenaar geeft aan dat je wel heel specifiek moet weten wat je zoekt om iets te vinden. Een andere ambtenaar geeft aan dat het onduidelijk is of de informatie bruikbaar is, omdat volgens haar niet duidelijk is op wie de website is afgestemd. Dezelfde respondent gaf tevens aan dat de cijfers over huishoudens op de website volgens haar niet in overeenstemming zijn met de bekende cijfers van de gemeente. Wat betreft de volledigheid van de informatie spreken meerdere respondenten over data aanbieden op detailniveau van transacties. Hoewel dit intern als een interessante stap gezien wordt, wordt gezegd dat het geheel openbaar maken een gevoelig onderwerp is en dat het *“de vraag is of het de gebruiker iets oplevert indien je het openbaar maakt”*.

Journalisten

De informatie op de website wordt door de journalisten als bruikbare informatie gezien voor het makkelijker raadplegen van financiële data. Het hebben van een objectieve en betrouwbare bron voor artikelen wordt ook als positief ervaren. Onvolledigheden in de informatie komen echter ook naar boven. Zo wordt er door journalisten gesproken over een (tot nu toe) magere participatie van gemeentes, gebrek aan detailniveau van transacties en ontbreekt volgens de respondenten een toelichting op of contextbeschrijving van de data. Hoewel onderzoeken en vergelijken van verschillende informatiebronnen tot het werk van een journalist behoort, pleiten ze toch voor enige tekst en uitleg om incorrect interpreteren van cijfers te voorkomen. Bovendien benadrukken de journalisten het belang van tijdigheid, aangezien achterhaalde informatie geen ‘nieuws’ is.

Journalist: *“De snelheid en volledigheid moet goed zijn. Dan kan het voor ons super interessant zijn”.*

4.4 Vorm

Over de vormgeving van de website zijn de respondenten, ook binnen de stakeholdergroepen, erg verdeeld. Sommigen vinden dat de simpele vormgeving past bij de website en dat dit goed is voor het overzicht en de functionaliteit van de website, anderen, met name de groep journalisten, vinden dat de website slecht is vormgegeven. Het is volgens hen niet aantrekkelijk gemaakt en functies zijn vaak moeilijk te vinden.

Politici

Met betrekking tot de vormgeving van de website stellen enkele politici dat ze positief gestemd zijn, maar wel verbeterpunten zien. Anderen geven aan dat de soberheid goed is voor het waarborgen van de functionaliteit, maar dat nog niet alle aspecten van de website even duidelijk zijn. Zonder een handleiding of andere vorm van uitleg wordt navigeren als moeizaam ervaren. Laat staan dat burgers de CBI indeling van uitgaven- en inkomstenposten kunnen plaatsen. Ook wordt de toegevoegde waarde van de ‘balkjes’, welke bij vergelijkingen de verschillen tussen bijvoorbeeld begroting en realisatie juist duidelijk in kaart dienen te brengen, niet altijd begrepen en zijn hoofd- en subkopjes bij de uitgavenposten niet goed te onderscheiden. De lay-out van de website zorgt dan ook vaak voor onduidelijkheid.

Ambtenaren

Wat betreft de vormgeving en het gebruiksgemak van de website, zijn de ambtenaren verdeeld tussen negatief en positief. Een positief gestemde ambtenaar stelt dat een beroepswebsite voornamelijk informatief hoort te zijn en niet *“aansprekend of strak”*. Een aantal geeft ook aan dat een simpele vormgeving overzicht creëert. De negatievere ambtenaren zijn van mening dat de informatie duidelijker en compacter gepresenteerd dient te worden en de site aantrekkelijker moet worden gemaakt door meer met visualisatie te doen. Daarnaast is er onder veel ambtenaren behoefte aan toelichting en verheldering.

Ambtenaar: *“De site verlangt een grondig en langdurig bezoek om erachter te komen hoe alles nu exact werkt”*.

Op de startpagina ontbreekt volgens een ambtenaar een introductie en een aantal van hen zou het leuk vinden om bij elke gemeente een *“verhaaltje over de stad”* te zien. Een groot aantal gaf aan moeite te hebben met het vinden van bepaalde functies. Een zoekmachine zou volgens een respondent wellicht een waardevolle toevoeging zijn.

Journalisten

Op de gebruiksvriendelijkheid van de website wordt door journalisten overwegend negatief gereageerd. Het navigeren op de website wordt als lastig ervaren omdat uitleg van de website en haar functies ontbreekt. Een zekere voorkennis is volgens hen vereist om als journalist de ‘technische’ site te begrijpen. Sommigen konden niet alle vergelijkingsmogelijkheden vinden en begrepen bijvoorbeeld niet wat er met ‘trends’ bedoeld wordt. Tevens werd de wijze waarop de data gevisualiseerd is door journalisten als onoverzichtelijk bestempeld. Als voorbeeld hierbij werden meerdere keren de ‘balkjes’ genoemd, welke bij een vergelijkingen de verschillen tussen bijvoorbeeld begroting en realisatie juist duidelijk in kaart dienen te brengen. Wat betreft stijl van de website was de meerderheid van mening dat de sobere, simpele en degelijke vormgeving wel bij de presentatie van cijfers past.

4.5 Beantwoording deelvraag 1

Op basis van de hierboven beschreven bevindingen, kan een bondig antwoord gegeven worden op deelvraag 1: *“Hoe beoordelen de verschillende stakeholdergroepen het initiatief en de website Open Spending?”*.

Uit de resultaten is gebleken dat alle drie de stakeholdergroepen een groot voorstander zijn van overheidstransparantie en daarmee het initiatief Open Spending sterk aanmoedigen. De uitvoering van het initiatief wordt daarentegen nog niet als geslaagd ervaren. Hierbij worden zowel vorm als inhoudelijke aspecten genoemd, welke de website niet gebruiksvriendelijk maken en de informatie nog niet optimaal bruikbaar.

Politici benadrukken de onvolledigheid van de datasets (zowel in aantal overheden als op detailniveau) en geven aan dat tijdigheid (het liefst real-time publiceren van cijfers) en het bieden van context bij cijfers (zijn doelen al dan niet efficiënt bereikt) van belang is om de informatie een meerwaarde te laten hebben voor hun werkzaamheden.

Journalisten zijn het hiermee eens en geven daarnaast aan dat zij behoefte hebben aan meer uitleg bij de website en haar functies om het navigeren te vergemakkelijken. Politici noemen ditzelfde punt, met het oog op toegankelijkheid voor burgers en minder technische bestuurders.

Ambtenaren waren het meest sceptisch met betrekking tot de toegevoegde waarde van het platform. Hoewel zij potentie zien in het gebruik door andere beroepsgroepen (met name journalisten, politici en ondernemers), geven zij aan dat enkel een klein gedeelte van de ambtenaren zich bezighoudt met financiën en dat deze afdeling reeds een eigen intern programma gebruikt.

4.6 Aanbevelingen Open Spending

Op basis van bovenstaande resultaten uit interviews en vragenlijsten, kunnen de kritiekpunten en aanbevelingen grotendeels geschaard worden onder overkoepelende termen. In deze paragraaf zullen deze verbeterpunten onderverdeeld worden in *vorm* en *inhoud* aspecten. Een weergave van zeer specifieke en soms technische aanbevelingen kan in bijlage 8.7 gevonden worden.

AANBEVELING	TOELICHTING
<u>Vorm:</u>	
a. Handleiding (gebruiksgemak)	Door een duidelijke uitleg bij de website en haar functies, kan het (correct) gebruik ervan sterk toenemen. Wanneer data gemakkelijk opgezocht, middels bijvoorbeeld een zoekfunctie, kan worden, is het aannemelijker dat de website (deels) de boekvorm van jaarrekeningen vervangt. Tevens wordt de website

	op deze manier toegankelijker voor een groter aantal mensen, welke niet financieel of technisch zijn onderlegd, maar de data wel zouden kunnen vertalen naar andere diensten of producten.
b. Lay-out (gebruiksgemak)	De hierarchie op de website is nog onvoldoende aanwezig. Dit houdt in dat functies en tekst van verschillende niveaus of posten niet goed van elkaar te onderscheiden zijn. De website en haar informatie zou mogelijk als duidelijker en gebruiksvriendelijker worden ervaren, wanneer bijvoorbeeld begroting/realisatie en diverse uitgaven/inkomstenposten verschillen in kleuren/grote/dikgedrukt of niet gedrukte teksten. Daarnaast hebben veel mensen behoefte aan meer visuele beelden zoals grafieken of afbeeldingen en ontbreekt een zoekfunctie.
<u>Inhoud:</u>	
c. Volledigheid (bruikbaarheid)	1) Weergave uitgaven op detailniveau (transactieniveau), alsmede 2) het betrekken van een grotere hoeveelheid overheden. Het toevoegen van 3) subsidie data, zou subsidie-aanvragers een zeer plausibele gebruikersgroep kunnen maken, mits het gebruiksgemak ook toeneemt. Als laatste zou het platform mogelijk van toevoeging zijn voor burgers en de relatie tussen burger en gemeente, wanneer Open Spending de vertaalslag maakt naar, of gekoppeld wordt aan 4) begrotingen op buurtniveau.
d. Context (bruikbaarheid)	De data 'tastbaar' maken. Cijfers op zich zeggen niks over wat er met het geld is gedaan. Een koppeling tussen doelstellingen (of KPI's) en cijfers, brengt de data tot leven. Het bieden van tekst en uitleg kan hiernaast de kans op verkeerde interpretaties voorkomen. Heeft het veel goeds gedaan, dan is een onderbegroting wellicht acceptabel.
e. Tijdigheid (bruikbaarheid)	Het unicum zou real-time weergave moeten zijn van de status van de realisatie/begroting van een post, zodat anticiperen mogelijk wordt. Wanneer enkel kwartaalcijfers achteraf gepresenteerd worden, verdwijnt de functionaliteit van de website in het

	maken en aanpassen van beleid al snel. Ook de nieuwswaarde neemt sterk af.

Figuur 10. Aanbevelingen Open Spending

5. Analyse

In dit hoofdstuk vindt een analyse van de hierboven gepresenteerde resultaten plaats. Er wordt hierbij dieper en gericht op de verkregen data ingegaan, waarmee een antwoord wordt gegeven op de tweede deelvraag: *Wat zijn de (belangrijkste) motieven van de stakeholders om (geen) gebruik te maken van Open Spending?* De data verkregen uit de vragenlijsten zal hierbij achterwege worden gelaten, aangezien deze data niet bruikbaar is om hieruit achterliggende motieven uit naar voren te halen. De vragenlijst is immers gericht op het verkrijgen van beknopte en verkennende informatie ten aanzien van het platform.

De antwoorden uit interviews met politici, ambtenaren en journalisten worden hieronder achtereenvolgend besproken, aan de hand van het hoofdtopic 'intentie tot gebruik'. Deze hoofdtopic is, zoals in paragraaf 3.3 aan bod kwam, onderverdeeld in subtopics welke ieder een ander aspect van gebruik belichten. Paragraaf 5.2 tot en met 5.3 behandelen dan ook het 'eigen gebruik', 'gebruik anderen' en 'meerwaarde/toevoeging'. Hierna zullen, als antwoord op deelvraag 2, de achterliggende gebruiksmotieven en de verschillen tussen de stakeholders in paragraaf 5.5 samengevat worden. Tenslotte wordt in paragraaf 5.6 een koppeling gemaakt met het conceptueel model uit hoofdstuk 2, door deze kritisch te analyseren aan de hand van de verkregen onderzoeksresultaten.

5.1 Intentie tot gebruik

De intentie tot gebruik, zoals in het theoretisch kader naar voren komt, staat voor de mate waarin de gebruiker de intentie heeft om een website in de toekomst te raadplegen. Om de achterliggende gebruiksmotieven van de verschillende stakeholders te achterhalen, is het van belang om eerst te analyseren hoe de intentie tot gebruik per subgroep is. Dit is reeds in hoofdstuk vier aan bod gekomen en zal hieronder nogmaals kort weergegeven worden. Wanneer de intentie tot gebruik immers (overwegend) positief of negatief is, heeft dit een ten grondslag liggend gebruiksmotief, welke door middel van de hierboven genoemde subtopics uitgebreid geanalyseerd, uitgediept en verklaard kan worden.

Politici

Met betrekking tot de mate waarin politici de intentie hebben het platform in de toekomst te raadplegen, kan gesteld worden dat dit positief is. Zoals beschreven in hoofdstuk 4, wordt door deze subgroep aangegeven dat het besturen op deze manier een stuk efficiënter kan.

Ambtenaren

De subgroep ambtenaren heeft een overwegend negatieve intentie tot gebruik met betrekking tot het platform; door hen wordt aangegeven dat de vergelijkingsfunctie als naslagwerk kan fungeren, maar dat zij reeds met een ander intern financieel data systeem werken.

Journalisten

Journalisten geven aan een overwegend positieve intentie tot gebruik te hebben en het platform derhalve in de toekomst te gaan raadplegen als alternatieve bron voor naslagwerk in het schrijven over (overheids)financiën. De data was voorheen weliswaar beschikbaar bij het CBS, maar het vergelijken van data is voor hen interessant. Wel moeten er aanpassingen worden gedaan ten aanzien van de volledigheid van de informatie en het gebruiksgemak van de website willen zij Open Spending gaan gebruiken.

5.2 Eigen gebruik

Om te kunnen achterhalen wat een eventueel gebruiksmotief voor een bepaalde subgroep zou kunnen zijn, is het van belang om eerst te analyseren in hoeverre en op welke manier de data die op het platform beschikbaar wordt gesteld voor eigen gebruik van dienst kan zijn. Per subgroep zal dit aan de hand van de verkregen data, eventueel toegelicht met enkele citaten, uitgediept worden. Tenslotte zal kort weergegeven worden wat de verschillen zijn tussen de stakeholdergroepen in het eigen gebruik van het platform.

Politici

De subgroep politici is over het algemeen positief over het platform en het eigen gebruik. Er wordt aangegeven dat het platform de mogelijkheid biedt cijfermatig informatie te kunnen gebruiken voor eigen werkzaamheden, wat op papier niet mogelijk is. Hierbij wordt tevens aangegeven dat berekeningen en vergelijkingen vroeger met de hand gedaan moesten worden, waarbij het platform nu een uitkomst biedt om snel inzicht in deze informatie te verkrijgen. Het wordt ervaren als een makkelijk en overzichtelijk systeem, waar gericht gebruik van kan worden gemaakt om explorerende bevindingen te doen.

Politicus: *“Wat ik toen met de hand heb gedaan (rekeningen van verschillende stadsdelen naast elkaar leggen of de gemiddelden van meerdere gemeentes naast die van de stadsdelen) kun je nu met de site doen.”*

Ambtenaren

De subgroep ambtenaren is het minst enthousiast over het platform en het eigen gebruik. Velen gaven aan zich niet met financiële data bezig te houden en de ambtenaren die wel met financiën te maken hebben, gebruiken al een ander intern systeem. Een aantal was wel enthousiast en gaf aan dat op basis van de beschikbare data met behulp van de tools van de website gemakkelijker eigen voorstellen ingediend kunnen worden en/of plannen voor de gemeente kunnen worden geschreven.

Tevens wordt aangestipt dat het platform voor hen wellicht een hulpmiddel kan zijn naar de media toe, om financiële kwesties die uitgediept worden te kunnen onderbouwen. De ambtenaren die voor hun eigen functie geen gebruik maken van financiële informatie, hebben geen interesse in het platform en staan dus negatief tegenover het eigen gebruik betreffende het platform. Wel geven zij aan dat het platform interessant kan zijn voor burgers, raadsleden, journalisten, ondernemers en collega's die met cijfers en financiën werken. Dit zal in de paragraaf 'gebruik anderen' verder worden toegelicht.

Ambtenaar: "Ja ik zal hem gaan gebruiken, bijvoorbeeld in een situatie waarin ik vragen krijg van de media over uitgaven van bijvoorbeeld afvalverwerking, dan heb ik nu al heel snel iets gezien dat ik niet wist."

Journalisten

De subgroep journalisten is overwegend positief ten aanzien van het eigen gebruik van het platform, met name vanuit de hoedanigheid als journalist. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit alleen geldt voor journalisten die zich bezighouden met financiële zaken.

Er wordt echter meermalen opgemerkt dat het platform enkel interessant is voor eigen gebruik als de beschikbare informatie tijdig is en zodoende als primaire nieuwsbron kan fungeren, of wanneer er een specifieke gebeurtenis is waar de data als bronnenmateriaal voor kan dienen. Vooral de eventuele uitschieters die aan de hand van het platform naar voren komen, zijn voor journalisten interessant. Tevens wordt aangegeven dat er specifieke bevindingen kunnen worden gedaan aan de hand van het platform door middel van vergelijkingen en op basis hiervan verdere analyses kunnen plaatsvinden.

Journalist: "(...) een website als Open Spending heeft eerder een archief functie dan dat het een primaire nieuwsbron is. Het is een vorm van naslag, tenzij er een maatschappelijke

reuring is bij ambtenaren, burgers of politici etc. over iets dat “niet deugt” en je dan Open Spending hebt als bronnenmateriaal.”

Eigen gebruik (tussen)samenvatting

Ten aanzien van het eigen gebruik komt duidelijk naar voren dat het platform voor de verschillende stakeholders verschillend van dienst kan zijn. Bij de subgroep politici wordt aangegeven dat het systeem interessant kan zijn als hulpmiddel bij het maken en sturen van beleid, doordat vergelijkingen van begrotingen mogelijk zijn. Ambtenaren zullen het minst gebruik maken van Open Spending omdat de meeste zich niet bezig houden met financiële data en de ambtenaren die zich wel met financiële zaken bezighouden, al een eigen intern systeem gebruiken. Wel kunnen zij het platform gebruiken voor het schrijven van voorstellen en/of plannen voor gemeentes en tevens kan het platform dienen als instrument naar de media toe. Journalisten zijn van mening dat het weliswaar (nog) geen primaire nieuwsbron is (gezien het gebrek aan tijdigheid, gebruiksgemak en het hebben van andere bronnen), maar dat er wel interessante analyses kunnen worden gedaan aan de hand van bijvoorbeeld uitschieters.

5.3 Gebruik anderen

Achterliggende gebruiksmotieven kunnen tevens achterhaald worden door te onderzoeken in hoeverre subgroepen kansen zien voor andere (beroeps)groepen om gebruik te maken van het platform en op welke manier zij dit eventueel kunnen doen. Door dit te analyseren, kunnen nieuwe inzichten ontstaan, dan wel bekrachtigd worden, voor zowel andere groepen als het eigen gebruik.

Politici

Uit de interviews komt naar voren dat politici een erg positieve houding hebben ten opzichte van het gebruik door anderen. Dit geldt met name voor beleidsambtenaren (bij het maken van beleid) journalisten (als controlerende functie) en instellingen die subsidies willen aanvragen (waar en hoeveel). Zij geven aan dat het voor de burger zelf als gebruiker waarschijnlijk te complex is om het platform daadwerkelijk als tool te kunnen gebruiken.

Politicus: "De gewone burger begrijpt dit niet en de gemiddelde politicus of ambtenaar moet toch meer weten. Het veronderstelt dat je wel heel veel van financiën begrijpt en dat is niet voor iedereen gegeven."

Ambtenaren

De subgroep ambtenaren blijkt eveneens positief te staan tegenover gebruik door anderen. Voornamelijk voor journalisten (controleerend), burgers (actief betrokken), maatschappelijke instellingen (hoeveelheid beschikbaar geld) en bestuurders (raadsleden), om bepaalde zaken met betrekking tot de begroting te kunnen volgen.

Journalisten

De journalisten leggen voornamelijk de focus op het eigen gebruik vanuit journalistiek opzicht, maar dan vanuit de lokaal gerichte journalisten en media, ook wanneer zij niet per se op de afdeling (overheids)financiën werkzaam zijn. Zodoende kunnen zij de vertaalslag naar de burger maken, waar het platform (in huidige) vorm als te complex wordt ervaren. Daarnaast wordt nog gewezen op onderzoeks- en consultancy bureaus.

Journalist: "Collega's die de financiën van gemeentes in de gaten houden die zou ik dit absoluut aanraden. Als ik bijvoorbeeld bij het Parool of AT5 zou werken dan zou ik het denk ik al vaker gebruiken."

Journalist: "Ik kan het aanraden aan consultancy op allerlei gebieden. (...) Dit zou dan een handige tool zijn om snel een overzicht te krijgen in de financiële situatie. Ook voor onderzoeksbureaus is het handig om te bekijken."

Gebruik anderen (tussen)samenvatting

In hoeverre en op welke manier(en) de verschillende stakeholdergroepen tegen het gebruik van het platform door anderen aankijken, is uiteenlopend. Politici zijn van mening dat het platform vooral beleidsambtenaren en journalisten van nut kan zijn en ervaren het platform als te complex voor de burger. Ambtenaren zien ook het nut voor journalisten, maar zeker ook voor burgers in het gebruik van deze tool. De journalisten zelf zien het vooral binnen hun eigen afdeling (en dan vooral lokaal) als een goed instrument als vertaalslag naar de burger en wijzen ook op onderzoeksbureaus die het kunnen gebruiken als naslag werk.

5.4 Meerwaarde/toevoeging

In deze topic wordt gekeken naar de meerwaarde en toevoeging die het platform heeft voor de verschillende stakeholdergroepen. Dit is ten dele reeds aan bod gekomen in de paragraaf

'eigen gebruik', maar zal hier dieper uiteengezet en geanalyseerd worden. Hieruit kan specifiek worden afgeleid wat voor de verschillende stakeholders van zodanig belang is bij dit platform om over te gaan tot het gebruik van Open Spending.

Politici

Politici zien het platform zeker als meerwaarde en toevoeging; zij zijn dus positief. Wat vooral een meerwaarde voor hen is, is dat het platform een objectieve toets kan zijn voor de begroting en zodoende een (onderliggende) start van een discussie kan zijn. Hierdoor kan rationeel naar verschillen tussen vergelijkbare gemeentes worden gekeken en zodoende kan beleid hier efficiënter op worden aangepast. Dit kan vervolgens een meerwaarde zijn voor het openbaar bestuur in het algemeen, omdat verbeterd overheidshandelen tot meer vertrouwen in de overheid kan leiden. Wel geven enkele politici aan dat het in dit geval idealiter op buurtniveau zou moeten worden gespecificeerd.

Politicus: *“Alles kan gevolgd worden en er zijn geen geheimen, ja dan neemt dat heel veel verdenkingen weg en kan het gevoel bij het openbaar bestuur verbeteren.”*

Politicus: *“Ik denk niet dat de gemeente de illusie moet hebben dat je alleen met zenden mensen kunt bereiken en overtuigen. (...) Door het aanbieden van meer informatie denken mensen niet dat de gemeente dichterbij komt. (...) Als de gemeente weet wat er in een buurt speelt, en dat kan koppelen aan dit soort informatie, dan kan je ergens komen. (...) Burgers (willen geen) cijfers zien, (maar) ze willen dat de straat schoon is en dat ze hun fiets kunnen neerzetten”.*

Ambtenaren

Ambtenaren ervaren het platform overwegend als een toevoeging en meerwaarde. Door de vergelijkingsfunctie kunnen ze direct grote verschillen zien en hier een oplossing voor zoeken en indien er vraag is naar bepaalde informatie, verschaft het platform hen hier snel en adequaat toegang toe, zodat antwoord op vragen kan worden gegeven. Verder zien zij het platform als een basis voor het ontwikkelen van initiatieven en als controlemiddel of gestelde doelen zijn behaald. Echter, zoals reeds vermeld, beschikken zij reeds over een intern systeem en is zodoende het kunnen volgen van begrotingen voor hen geen toevoeging.

Ambtenaar: *"Veel van de informatie zit al in het andere systeem dat wij intern al hebben en ik denk dat het andere systeem beter geschikt is voor het financiële gebeuren."*

Ambtenaar: *"Ik kan gewoon kijken wat ze bij bijvoorbeeld stadsdeel Zuid begroten en wat wij als centrum hebben begroot. Dat is voor mij heel belangrijk, ik denk het echt meer te gebruiken als naslag, dat ik ga kijken wat andere stadsdelen uitgeven aan dat soort projecten."*

Journalisten

Journalisten ervaren de meerwaarde en toevoeging van het platform meer vanuit de controlerende hoek, wat hun werk vergemakkelijkt omdat de data reeds verzameld en gebundeld is. Zij geven aan dat het platform bijdraagt aan de totale openbaarheid, wat zij zeer belangrijk achten. Echter zeggen zij ook het platform alleen op deze manier te kunnen gebruiken, wanneer het voorziet in volledige, complete en tijdige informatie. Voor nu zijn zij van mening dat het platform (te) weinig informatie ter beschikking stelt en dat het in de huidige vorm niet compleet genoeg is om daadwerkelijk te gebruiken

Journalist: *"Informatie is nog onvolledig en niet up-to-date, onvoldoende participatie en relevante data ontbreekt."*

Meerwaarde/toevoeging (tussen)samenvatting

Wanneer de meerwaarde en toevoeging van het platform wordt geanalyseerd, blijkt dat dit per subgroep verschillend is. Voor politici is de meerwaarde het efficiënter maken van beleid, wat vervolgens vertrouwen bij de burger kan meebrengen. Voor ambtenaren is het een controlemiddel bij doelstellingen en een basis om initiatieven betreffende de begroting te nemen, maar niet zozeer om de begroting in de gaten te houden. Voor journalisten ten slotte vormt het platform een meerwaarde voor de openbaarheid van de overheid in het algemeen, wat hun werk kan vergemakkelijken en tijdsbesparend is. Zij zijn echter van mening dat de huidige vorm niet toereikend genoeg is om daadwerkelijk uitspraken en analyses te kunnen doen om deze aan de burger te presenteren.

5.5 Beantwoording deelvraag 2

Door middel van de analyse van de resultaten, zoals hiervoor gepresenteerd, is het mogelijk om een antwoord te formuleren op de tweede deelvraag, te weten; *“Wat zijn de (belangrijkste) motieven van de stakeholders om (geen) gebruik te (gaan) maken van Open Spending?”*.

Samengevat kan gesteld worden dat politici gebruik zullen willen maken van Open Spending om verschillen rationeel inzichtelijk te maken en hierop te anticiperen, waardoor het vertrouwen bij de burger in overheid wordt versterkt. Ambtenaren die aangeven Open Spending te zullen gebruiken, zullen dit doen om plannen en initiatieven te introduceren. De meeste ambtenaren zijn echter sceptisch of zij het daadwerkelijk zullen gebruiken vanwege het reeds bestaande interne systeem waar financiële data mee wordt geraadpleegd. Journalisten zullen Open Spending gebruiken als naslagwerk om te controleren of de overheid het overheidsgeld juist spendeert en dit vertalen naar de burger.

5.6 Vernieuwd conceptueel model

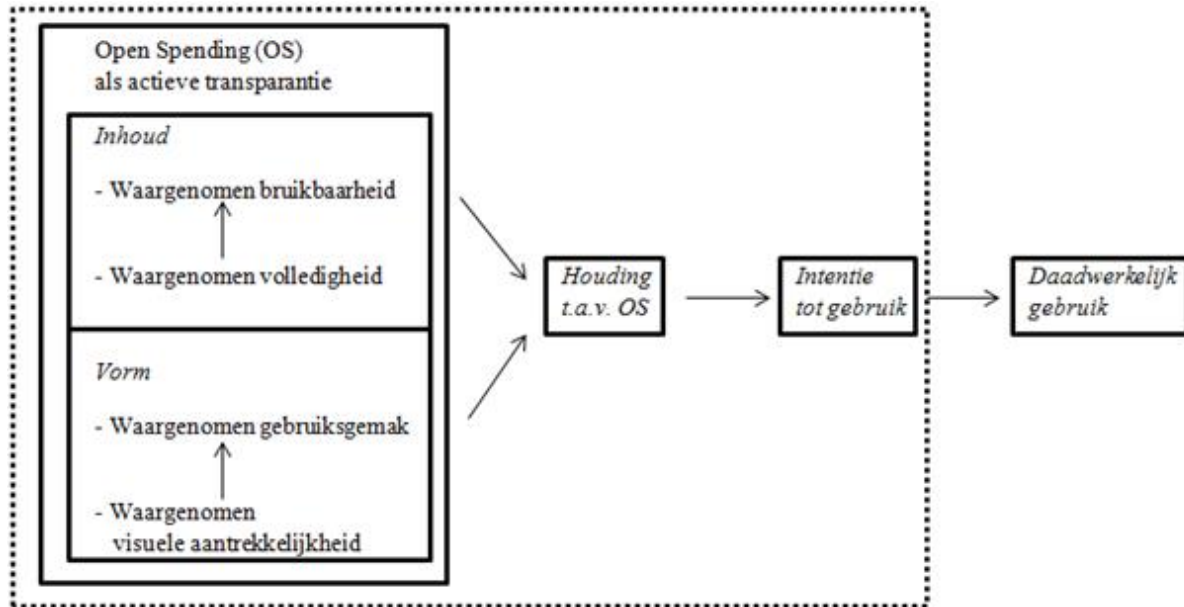
Het TAM-model legt uit dat gebruiksgemak, visuele aantrekkelijkheid, bruikbaarheid en houding invloed hebben op de intentie tot gebruik. Aan de hand van Grimmelikhuijsen (2012) zijn aan dit model nog de dimensies kleur en volledigheid toegevoegd die volgens Grimmelikhuijsen belangrijke componenten van transparantie zijn. De dimensies zijn onderverdeeld in vorm en inhoud waarbij onder vorm de visuele aantrekkelijkheid en het gebruiksgemak wordt verstaan, en onder inhoud de bruikbaarheid, kleur en volledigheid.

Na het analyseren van de bevindingen aan de hand van het conceptueel model is er een nieuw conceptueel model opgesteld, waarin een aantal dingen zijn aangepast zoals te zien is in figuur 11. Uit de bevindingen komt naar voor dat de dimensie waargenomen kleur, welke gedefinieerd wordt als de mate waarin de op de website gepresenteerde informatie positief wordt gepresenteerd, door de respondenten als irrelevant wordt ervaren. Alle respondenten zien Open Spending als een website die objectieve cijfers presenteert en hebben er vertrouwen in dat hier niet mee wordt gefraudeerd. De dimensie kleur heeft om die reden geen invloed op gebruikers al dan niet de intentie hebben om de website te raadplegen.

Daarnaast is uit de bevindingen gebleken dat vaak wordt aangegeven dat de informatie als bruikbaar wordt ervaren, mits de informatie op detailniveau wordt aangeboden en het tijdig online komt. Er wordt hierdoor geconcludeerd dat de volledigheid van invloed is op de bruikbaarheid, aangezien de mate waarin iemand de informatie als bruikbaar ziet, afhankelijk is van de volledigheid van de informatie. Verder blijkt dat voor veel respondenten de manier van vormgeven en het al dan niet duidelijk weergeven van functies of ‘balkjes’ van belang is

of zij de website gebruiksvriendelijk vinden. De vergelijkfunctie, waarmee het mogelijk is om stadsdelen of gemeentes met elkaar te vergelijken, werd bijvoorbeeld door velen over het hoofd gezien. Er wordt daarom gesteld dat visuele aantrekkelijkheid invloed heeft op het gebruiksgemak.

Figuur 11. Vernieuwd conceptueel model gebruik Open Spending

6. Conclusie

In dit laatste hoofdstuk zal antwoord worden gegeven op de hoofdvraag: *‘Hoe wordt Open Spending ervaren door verschillende stakeholdergroepen en hoe kan het gebruik van Open Spending worden geoptimaliseerd?’*

Allereerst zal er een samenvatting worden gegeven over het onderzoek en zal dit worden gekoppeld worden aan de verwachtingen die geschetst zijn in het theoretisch kader in hoofdstuk 2. Daarna wordt met behulp van de resultaten en de analyse van de data antwoord gegeven op de hoofdvraag. Vervolgens komt de reflectie van het onderzoek aan bod waarin de onderzoekers kritisch naar het onderzoek kijken en een reflectie geven in hoeverre bepaalde aspecten van het onderzoek (achteraf) anders hadden gekund. Het laatste gedeelte van dit hoofdstuk zal zich richten op de discussie waarin suggesties voor vervolgonderzoek en aanbevelingen worden gegeven die vanuit de participanten en onderzoekers naar voren zijn gekomen.

6.1 Samenvatting

In deze paragraaf wordt een korte samenvatting gegeven waarin het verloop van het onderzoek wordt geschetst. Naar aanleiding van het dalende vertrouwen van burgers in de overheid en de behoefte aan transparantie van overheidszaken, heeft de organisatie Open State in samenwerking met gemeente Amsterdam stadsdeel centrum het platform Open Spending gelanceerd. Waar in eerste instantie de focus zou worden gelegd op het vertrouwen, is – in samenwerking met de gemeente Amsterdam stadsdeel centrum - uiteindelijk gekozen voor een meer praktische insteek omtrent het gebruik van Open Spending. De focus van dit onderzoek is derhalve gelegd op de beoordeling en het gebruik van Open Spending door verschillende stakeholdergroepen, te weten: journalisten, politici en ambtenaren. Deze kwalitatief verkennende dieptestudie heeft zich gefocust op het in kaart brengen en het begrijpen van de (mogelijke) variatie in beoordelingen en intentie tot gebruik van Open Spending. Aangezien Open Spending nog een betrekkelijk jong project is, met nog relatief weinig gebruikers is er voor gekozen om in plaats van het gebruik, de intentie tot gebruik te meten.

De verzamelde data zijn geanalyseerd aan de hand van het Technology Acceptance Model (TAM) en de literatuur van Grimmelikhuijsen (2012), waarin zijn definiëring van het

concept transparantie uiteen wordt gezet. Uit deze analyse is een conceptueel model voortgekomen, waarin onderscheid tussen vorm en inhoud van een website wordt weergegeven. Beide aspecten kunnen de houding ten aanzien van het platform Open Spending en zodoende de intentie tot gebruik van het online platform beïnvloeden. Daarnaast wordt de intentie tot gebruik verdeeld in eigen gebruik, dat wil zeggen in hoeverre de beoogde gebruikers denken het platform zelf te gebruiken en waar de meerwaarde voor hen ligt, en het gebruik door anderen, waarmee bedoeld wordt op door wie volgens de beoogde gebruikers het platform nog meer kan worden gebruikt.

Aanvankelijk werd verwacht dat politici Open Spending zouden gebruiken ten goede van het eigen partijbeleid door inzage in de uitgaven te hebben en zodoende meer kansen te creëren om herkozen te worden door transparantie te stimuleren. Echter, uit de bevindingen blijkt dat politici het eerder zullen gebruiken om efficiënter beleid te kunnen voeren. Bij de subgroep journalisten was de verwachting dat zij het platform Open Spending zouden gebruiken als naslagwerk voor het schrijven van artikelen die als vertaalslag zouden dienen voor burgers. Deze verwachting klopt deels met de bevindingen die in dit onderzoek zijn gedaan, behalve dat de focus van de journalisten meer ligt op het controleren van de uitgaven van het belastinggeld. Tot slot, met betrekking tot de subgroep ambtenaren, werd verwacht dat Open Spending de effectiviteit van ambtenaren zou kunnen vergroten doordat ambtenaren inzage zullen hebben in de financiën van andere stadsdelen en mogelijk van elkaar kunnen leren. Uit de bevindingen is gebleken dat het platform voor ambtenaren als tool geschikt is bij het indienen van plannen en/of als onderbouwing bij initiatieven, alsmede als hulpmiddel naar de media toe.

6.2 Beantwoording hoofdvraag

In deze paragraaf zal antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag: *“Hoe wordt Open Spending ervaren door verschillende stakeholdergroepen en hoe kan het gebruik van Open Spending worden geoptimaliseerd?”*. In dit onderzoek is, zoals kort toegelicht, gekozen voor de stakeholdergroepen journalisten, ambtenaren en politici en is getracht in kaart te brengen hoe zij het platform Open Spending ervaren en te onderzoeken in hoeverre deze groepen de intentie hebben om in de toekomst daadwerkelijk gebruik van het platform te gaan maken. Tevens is er gekeken naar de motieven van het al dan niet gebruik willen maken van het platform en op welke manier het platform kan worden geoptimaliseerd.

Ervaring Open Spending

Allereerst kan geconcludeerd worden dat alle drie de stakeholdergroepen unaniem zeer positief zijn over het initiatief: transparantie is goed, zo blijkt. Dat alleen al kan veel teweegbrengen. Echter, hoewel iedereen te spreken is over het initiatief zijn de meningen verdeeld over de intentie om het platform te gebruiken. Het gebruik van Open Spending kan er volgens politici voor zorgen dat er efficiënter beleid wordt gevoerd. Dit brengt met zich mee dat het vertrouwen van de burger op die manier wordt vergroot. Het merendeel van de politici ziet het platform als een toegevoegde waarde en heeft daarom de intentie om het in de toekomst te gebruiken.

Een aantal ambtenaren denkt met behulp van het platform tot nieuwe plannen en initiatieven te komen. Echter, het merendeel van de ambtenaren heeft niet de intentie om het platform in de toekomst te raadplegen, aangezien zij weinig te maken hebben met financiële gegevens. Bovendien bestaat er al een intern netwerk voor de ambtenaren die zich bezighouden met financiën. Wel zien de ambtenaren de voordelen in voor andere gebruikers, met name voor journalisten, politici en ondernemers.

Journalisten geven aan dat het controleren en vergelijken van begrotingen dankzij Open Spending wordt vergemakkelijkt. Echter, zij hebben nog niet de intentie het platform in haar huidige vorm te gebruiken. Journalisten hebben reeds bronnen in gebruik waar zij hun informatie vandaan halen. Het platform moet daarom sterk geoptimaliseerd worden willen zij hier zinvol gebruik van maken.

Optimalisatie gebruik

Hoewel volgens de stakeholdergroepen de mogelijkheden die Open Spending biedt aantrekkelijk zijn, zijn alle drie de stakeholdergroepen gematigd over de uitvoering van het platform en zien zij vele punten voor verbetering van de inhoud en vorm van de informatie. De meningen hierover zijn echter verdeeld.

Politici benadrukken de onvolledigheid van de datasets, zowel in het aantal te participeren gemeenten als in het detailniveau van transacties. Tijdigheid waarin de data online wordt gezet en het aanbieden van context bij cijfers, is volgens hen van belang om de informatie bruikbaar te maken. Daarnaast zijn de meningen verdeeld over de vorm van de website. Een aantal vindt de website te degelijk, terwijl anderen aangeven dat soberheid goed is voor het waarborgen van de functionaliteit, maar dat nog niet alle aspecten van de website even duidelijk zijn. Een handleiding of andere vorm van uitleg is volgens hen nodig om te kunnen navigeren.

Volgens journalisten moet Open Spending de data tijdig en van alle gemeenten aanbieden, wil het een primaire nieuwsbron zijn. Daarnaast zijn ook zij groot voorstander van het openbaar maken van transacties op detailniveau. Dit is volgens hen de ultieme vorm van transparantie en maakt het mogelijk om te kunnen controleren waar het belastinggeld aan wordt uitgegeven. Verder geven zij aan behoefte te hebben aan meer toelichting en uitleg bij de website om het navigeren op de website te vergemakkelijken.

Waar met name de journalisten en politici de informatie op detailniveau zouden willen zien, zijn ambtenaren hier beduidend minder enthousiast over. Sommige ambtenaren zagen het wel degelijk als een goed idee, echter alleen voor intern gebruik. Het merendeel gaf aan dat het openbaar maken van de financiële gegevens een gevoelig onderwerp is en zag eerder nadelen dan voordelen. Ook ambtenaren hebben behoefte aan meer uitleg en men had moeite met het vinden van bepaalde functies.

Samengevat zijn politici en journalisten enthousiaster over het platform dan ambtenaren. Met name de politici hebben de intentie om het platform te gebruiken. Journalisten geven aan het te kunnen gebruiken, mits de bovengenoemde aanpassingen plaats zullen vinden. Ambtenaren zijn minder enthousiast vanwege de voor hen (nog) ontbrekende toegevoegde waarde van het platform. Daarnaast kan geconcludeerd worden dat Open Spending de nodige aanpassingen zal moeten treffen met betrekking tot de volledigheid en de vormgeving die beide van invloed zijn op de bruikbaarheid en gebruiksvriendelijkheid. Op deze manier kan het gebruik van Open Spending worden geoptimaliseerd. Na de aanpassingen kan het platform een bruikbare tool voor politici zijn, door vergelijkingen tussen gemeentes te gebruiken in efficiëntere en effectievere beleidsvorming. Verder wordt de website op deze manier mogelijk aantrekkelijker als naslagwerk voor journalisten en worden de data nog toegankelijker voor ondernemers die cijfers kunnen vertalen naar andere producten of diensten.

6.3 Reflectie

In deze paragraaf wordt door de onderzoekers kritisch gekeken naar het onderzoek en geven zij een aantal verbeterpunten aan die zij, achteraf gezien, anders hadden moeten aanpakken. Ten eerste zijn er een aantal aspecten die mogelijk de betrouwbaarheid en validiteit negatief kunnen hebben beïnvloed. Voor zowel de vragenlijst als de interviews is vooraf aan de respondenten gevraagd om de website van Open Spending te bezoeken. Echter bleek uit de bevindingen van de vragenlijst en interviews dat een groot deel van de respondenten de website nog niet of onvolledig had bekeken. Dit kan mogelijk de betrouwbaarheid negatief

hebben beïnvloed, omdat zij niet over de nodige kennis beschikten om sommige vragen te kunnen beantwoorden.

Daarnaast bleek uit de bevindingen dat een aantal vragen in de vragenlijst onduidelijk was geformuleerd waardoor het mogelijk de validiteit negatief heeft beïnvloed. De vraag “(..) *waarvoor zou u Open Spending gebruiken?*”, is opgesteld om te meten voor welk doeleinde de respondent het platform zou gebruiken. Echter interpreteerden velen de vraag als een *waarom* vraag en antwoordden bijvoorbeeld met “*omdat ik in Amsterdam woon*”. Een andere vraag “*wat vindt u van de website?*” moest de topic ‘houding’ meten. Echter antwoordden respondenten vaak met omschrijvingen die refereerden aan de topics ‘vorm’ en ‘inhoud’, zoals “*de website is duidelijk nog niet af*”, of “*ik vind de website er prima uitzien*”. Achteraf gezien had de vraag beter kunnen worden geformuleerd als: “*wat vindt u van het initiatief Open Spending?*”.

Verder is in de bevindingen van de vragenlijst bij veel respondenten te zien dat zij enkel hun geslacht en leeftijd hebben opgegeven en bij het zien van de verdere vragen zijn gestopt met het invullen van de vragenlijst. Wellicht kan dit verklaard worden doordat het onduidelijk was dat zij eerst de website van Open Spending hadden moeten bekijken voordat zij de vragen konden beantwoorden. Eenmaal in het venster van de vragen over de website was de link naar Open Spending niet meer te vinden en dit heeft mogelijk veroorzaakt dat respondenten zijn afgehaakt.

Tenslotte heeft het tijdsgebrek van het onderzoek geleid tot een lage respons op de vragenlijst. De bevindingen uit de vragenlijst zijn hierdoor niet te generaliseren. Doordat sommige respondenten zeer uitgebreide antwoorden hebben gegeven, hebben de antwoorden echter wel als aanvulling op de interviews kunnen dienen. De lage respons kan verder worden verklaard doordat de meivakantie en het paasweekend tegelijk met het werven van respondenten viel. Achteraf had het werven van respondenten hierdoor eerder moeten plaatsvinden. De lage respons en de mogelijke invaliditeit van sommige vragen van de vragenlijst zijn opgelost door middel van de kwalitatieve diepte-interviews waarmee de data kon worden aangevuld met uitgebreide antwoorden en waarin kon worden doorgevraagd zodat de validiteit niet in gevaar zou komen.

6.4 Suggesties vervolgonderzoek

In deze paragraaf zullen suggesties worden gegeven voor vervolgonderzoek waarin verder gediscussieerd kan worden over het platform Open Spending. Naast het feit dat de inhoud en vorm van Open Spending geoptimaliseerd zullen moeten worden, zijn er namelijk meer

aspecten nog onduidelijk of nog niet goed uitgevoerd. Ten eerste zal Open Spending de mogelijkheid tot dialoog moeten bevorderen, wil het het beoogde doel van Open Spending, namelijk het vertrouwen van burgers in de overheid vergroten, behaald worden. Uit gesprekken bleek dat de gemeente de intentie heeft om niet op stadsdeelniveau, maar op buurtniveau te werken. Het koppelen van *key performance indicators* (KPI's) op buurtniveau kan wellicht een nieuwe dimensie geven aan het initiatief door het ontsluiten van data welke ook burgers aanspreekt. Vervolgonderzoek is hiervoor nodig om te onderzoeken of dit ook daadwerkelijk bijdraagt aan de relatie tussen burger en gemeente. In hoeverre voelt de burger zich betrokken bij zijn of haar buurt? Wat zijn momenteel de aanspreekpunten voor de burger in zijn of haar buurt? In hoeverre draagt Open Spending op buurtniveau bij aan de relatie tussen burger en overheid?

Daarnaast is het nog onduidelijk wie de uiteindelijke (hoofd)gebruiker precies zal zijn. Dit onderzoek concludeert dat met name politici en wellicht journalisten gebruik zullen maken van het platform Open Spending. Echter zijn er ook suggesties gegeven voor andere gebruikers, zoals ondernemers of sociale instellingen die subsidies willen aanvragen. Vervolgonderzoek is nodig om te onderzoeken of het platform mogelijkheden biedt voor andere stakeholdergroepen. In hoeverre kan Open Spending als platform dienen voor het gemakkelijker aanvragen van subsidies?

Het in kaart brengen van beoordelingen en het gebruik van Open Spending door de *veronderstelde* primaire gebruikers, heeft een goede eerste stap gezet door actieve transparantie te plaatsen in de context van een casestudie.

7. Referentielijst

- Bijlsma-Frankema, K., & Droogleever Fortuijn, E. (1997). De kwalitatieve datamatrix als analyse-instrument. *Tijdschrift voor sociale wetenschappen*, 42 (4), p. 448-459.
- Biltereyst, D., & Peeren, Y. (2003). *Nieuws, democratie en burgerschap. Onderzoek over hedendaags nieuwsmedia*. Gent: Academia Press Wetenschappelijke Uitgeverij.
- Davis, F.D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. Dissertation: University of Michigan.
- Davis, F.D. & Bagozzi, R.P. & Warshaw, P.R. (1989). User acceptance of computer technology: a compararison of two theoretical models. *Management sciene*, 35 (8), p. 982 – 1003.
- Dekker, P. & den Ridder, J. (2014). Burgerperspectieven 2014: Kwartaalbericht van het Continu Onderzoek Burgerperspectieven. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd op 25 april 2014.
http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2014/Burgerperspectieven_2014_1
- Dinjens, M. (2014). Burgerparticipatie in de lokale politiek: een inventarisatie van gemeentelijk beleid en activiteiten op het gebied van burgerparticipatie. Instituut voor publiek en politiek Amsterdam. Geraadpleegd op 25 april 2014. www.publiek-politiek.nl
- Edelman (21 januari 2013). Edelman Trust Barometer 2013: Groot wantrouwen in Nederlandse zakelijke en bestuurlijke leiders. Geraadpleegd op 15 April 2014.
<http://newsroom.edelmanpr.nl/edelman-pr/edelman-trust-barometer-2013-groot-wantrouwen-in-nederlandse-zakelijke-en-bestuurlijke-leiders/>
- Grimmelikhuijsen, S.G. (2012). Transparency and trust: An experimental study of online disclosure and trust in government. Dissertation: Utrecht University.
- Grimmelikhuijsen, S.G. & Welch, E. (2012). Developing and testing a theoretical framework for computer-mediated transparency of local government. *Public Administration Review*, 72 (4), p. 562 – 571.
- Heald, D. & Hood, C. (2006). Varieties of transparency: the key to better governance. Oxford University Press

- Van der Heijden, H. (2003). Factors influencing the usage of websites: the case of a generic portal in The Netherlands. *Information & Management*, 40 (1), p. 541 – 549.
- Korsten, A.F.A. & Abma, K. & Schutgens, J.M.L.R. (2007). *Bestuurskracht van gemeenten: Meten, vergelijken en beoordelen*. Delft: Eburon
- Lin, J. C.C. & Lu, H. (2000). Towards an understanding of the behavioural intention to use a web site. *International Journal of Information Management*, 20 (1), p. 197 – 208.
- Nam, J. (2008). Perceived quality and motivations on intention-to-use of a general web portal. Unpublished dissertation: University of Hawaii
- Parent, M. & Vandebeek, C. & Gemino, A. (2005). Building citizen trust through EGovernment. *Government Information Quarterly*, 22 (4), p. 720 – 736.
- Slaghuis, L. (2013). Open State Programma 2013-2015. Geraadpleegd op 12 maart 2014. <http://openstate.eu/wpcontent/uploads/2013/12/programmaOpenState.pdf>
- Slaghuis, L. (2013). Transparantie inspiratie uit het buitenland. Geraadpleegd op 9 maart 2014. <http://blog.openspending.nl/2013/02/05/financiele-transparantie-in-het-buitenland/>
- Straus, A. in: Yates, S.J. (2004). *Doing Social Science Research*. Sage Publications. p. 206 – 207.
- Tolbert, C.J. & Mossberger, K. (2006). The effects of e-governance on trust and confidence in government. *Public Administration Review*, 66 (3), p. 354 – 369.
- Wang, J. & Senecal, S. (2009). Measuring perceived website usability. *Journal of Internet Commerce*, 6 (4). p. 97 – 112.
- White, D.M. (1964). The 'gatekeeper': a case study in the selection of News. *People, Society and Mass Communications*. p. 160 – 172.

OPEN SPENDING

BIJLAGEN

JUNI 2014

8. Bijlagen

8.1 Online vragenlijst

Introductie

Fijn dat u alvast kennis wilt maken met Open Spending en hier een paar vragen over wilt beantwoorden! Via openspending.nl worden de uitgaven en inkomsten van overheden voor een ieder inzichtelijk en vergelijkbaar. Het programma is nieuw en daarom wordt er nu onderzoek gedaan naar het gebruik ervan. Volg deze link om de website te bezoeken: openspending.nl. Uw mening is belangrijk voor het onderzoek en wordt anoniem behandeld.

Vragen

1. Wat is uw leeftijd?
2. Wat is uw beroep?
3. Was dit uw eerste bezoek aan Openspending.nl? (ja/nee)
4. Wat vindt u van de website?
5. Wat vindt u van de vormgeving van de website?
6. Wat vindt u van de inhoud van de website?
7. Zou u de website in de toekomst raadplegen? Zo ja, waarvoor zou u het gebruiken? Zo nee, waarom zou u het niet gebruiken?
8. Zou u openspending.nl aanbevelen aan een collega?
9. Heeft u nog andere aan en/of opmerkingen over de website?

Hartelijk dank voor uw medewerking!

8.2 Begeleidende email vragenlijst

Geachte mevrouw/meneer,

Met een druk op de knop inzicht krijgen in het huishoudboekje van alle Nederlandse overheden – de lancering van **openspending.nl**, als online platform voor financiële overheidsdata, is Nederlands eerste stap in het bieden van deze financiële transparantie. Maar hoe geslaagd is de uitvoering van dit initiatief en hoe bruikbaar is het platform voor u als beoogd gebruiker?

Ondervind zelf de mogelijkheden van deze tool en deel uw kritische mening.

Nadat u [hier](#) de website op uw gemak heeft bekeken, willen wij u verzoeken met behulp van deze [link](#) een paar korte vragen te beantwoorden. Dit hoeft niet meer dan **15 minuten** van uw tijd in beslag te nemen en is geheel anoniem. Mocht u uw mening willen toelichten, dan ontvangen wij u dolgraag voor een aanvullend interview.

De verkregen informatie zal gebruikt worden voor het Onderzoeksproject Open Spending, dat in opdracht van de **Gemeente Amsterdam Stadsdeel Centrum** en de ontwerpers van Open Spending wordt uitgevoerd door een groep derdejaars bachelor studenten aan de Vrije Universiteit Amsterdam ter afsluiting van hun studie Bestuurs- en Organisatiewetenschap.

We hopen op uw medewerking te mogen rekenen en danken u bij voorbaat.

Vriendelijke groet,

(Naam)

Namens Onderzoeksproject Open Spending

Vrije Universiteit Amsterdam

8.3 Topic lijst diepte-interview

Aan de hand van de interviews en de vragenlijst zal antwoord worden verkregen op de deelvragen. Gedurende het interview zullen de volgende topics aan bod komen: intentie tot gebruik van Open Spending, houding, vorm en inhoud.

Inleiding

- Welkom
- Voorstellen van de interviewer en assistent (notulist)
- Waarom dit onderzoek
- Uitnodigen om alle ideeën, meningen en persoonlijke ervaringen te delen. Wat vindt belangrijk, wat zijn uw ideeën, bedenkingen en vooral suggesties?
- Wat kunt u verwachten?
- Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het gaat erom wat u vindt en waarom u dat vindt.
- Er wordt (anoniem) verslag gemaakt van het interview (melden dat er een bandopname wordt gemaakt)
- Op basis van de interviews (in totaal doen we ... gesprekken) wordt een verslag gemaakt.
- Als u belangstelling heeft, kunt u een eindverslag krijgen. Dit noteren we na afloop.
- Heeft u nog vragen voor we beginnen?

Topic 1. Intentie tot gebruik van Open Spending

Eigen Gebruik

- Denkt u na het zien van de website deze in de toekomst te gaan gebruiken? Zo ja, voor welk doeleinde? Zo nee, waarom niet?

Meerwaarde/toevoeging

- Op welke manier zou de website een toevoeging voor u kunnen zijn?
- In hoeverre denkt u dat deze website tot bruikbare nieuwe inzichten leidt met betrekking tot uw werk? (zo niet, zie volgende vraag)

Gebruik door collega's/anderen

- Zou de website wellicht een meerwaarde kunnen hebben voor collega's/ mensen binnen een andere beroepsgroep? Kunt u dit toelichten?

Topic 2. Houding ten aanzien van Open Spending

Houding ten opzichte van het initiatief

- Hoe staat u tegenover dit initiatief? Positief/negatief? (het actief ontsluiten van financiële overheidsdata)

Houding ten opzichte van website

- Wat vindt u positieve dan wel negatieve aspecten aan de website? Wat kan in uw ogen beter?

Aanraden website

- Zou u deze website aan collega's of derden aanraden? Waarom wel/niet?

Verwachtingen

- Had u voorafgaand verwachtingen van het platform en zo ja, komen deze verwachtingen overeen met het platform? Kunt u dit toelichten?

Topic 3. Afronding - Vorm en inhoud

Als laatste willen wij u nog graag vragen aan te geven in hoeverre de volgende aspecten voor u van belang zijn in het beoordelen van websites in het algemeen:

Gebruiksgemak

- In hoeverre speelt het gebruiksgemak van een website een rol in het beoordelen van deze website?
- (Indien nog niet besproken in vorige topics) hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website van Open Spending?

Visuele aantrekkelijk

- In hoeverre is de vormgeving van een website belangrijk in het beoordelen van deze website?
- (Indien nog niet besproken in vorige topics) hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website van Open Spending?

Bruikbaarheid

- In hoeverre is de bruikbaarheid van de informatie op een website van belang in het beoordelen van deze website?

- (Indien nog niet besproken in vorige topics) hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website van Open Spending?

Volledigheid

- In hoeverre is de volledigheid/compleetheid van informatie op een website van belang bij het beoordelen van deze website?
- (Indien nog niet besproken in vorige topics) hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website van Open Spending?

Kleur

- In hoeverre vindt u het belangrijk dat de verstrekte informatie op een objectieve manier wordt gepresenteerd?
- (Indien nog niet besproken in vorige topics) hoe ziet u dit aspect met betrekking tot de website van Open Spending?

8.4 Datamatrix interviews

Politici

Topic	Politicus 1	Politicus 2	Politicus 3	Politicus 4	Politicus 5
Intentie tot gebruik (a1)	<i>Positief.</i> Positief mbt gebruik website, interessant voor meerdere gebruikersgroepen.	<i>Overwegend positief.</i> Persoonlijk niet gedetailleerd genoeg, wel bruikbaar qua relatie overheid/burger.	<i>Positief.</i> makkelijk systeem; voor mij erg interessant.	<i>Positief.</i> Transparant zijn naar inwoners. Begrip creëren, van iets abstracts iets concreets maken.	<i>Positief.</i> Gebruiken als hulpmiddel. Transparantie is goed.
Eigen gebruik (a2)	<i>Positief.</i> Zou de website zeker gebruiken en raadplegen.	<i>Negatief.</i> Gebruikt de website zelf nog niet vanwege tekort aan data/functies/etc.	<i>Positief.</i> Vergelijkingen niet meer met hand (vroeger); nu m.b.v. platform	<i>Overwegend positief.</i> Wel meer onder de aandacht brengen. Zelf betrokken geweest bij vormgeving van het platform.	<i>Overwegend positief.</i> Ik zou het als hulp gebruiken. Biedt toegang tot moeilijk verkrijgbare info.
Gebruik anderen (a3)	<i>Positief.</i> Het moet voor iedereen toegankelijk zijn, ook voor geïnteresseerden.	<i>Positief.</i> Voor velen beroepsgroepen van belang. Bijv. instellingen die subsidies willen aanvragen.	<i>Positief.</i> beleidsambtenaren; bruikbare tool voor mensen; politici en journalisten controlerende functie	<i>Overwegend positief.</i> Ziet de burger als gebruiker – maar heel selectief. Journalisten kunnen de vertaalslag maken – gatekeepers.	<i>Positief.</i> Ja bruikbaar. Moet wel context info bij om begrijpelijkheid te waarborgen.
Meerwaarde/toevoeging (a4)	<i>Positief.</i> Ziet veel voordelen, o.a. cross-referencing en zorgt voor meer vertrouwen	<i>Positief.</i> Neemt verdenkingen weg en kan gevoel bij openbaar bestuur verbeteren..	<i>Positief.</i> platform objectieve toets voor begroting; start discussie; rationeel omgaan met verschillen	<i>Positief.</i> Tweeledig: legitimiteit/toetsbaarheid. + discussie teweegbrengen + Vergelijkingsfunctie – benchmarken.	<i>Overwegend positief.</i> Goed, maar op buurtniveau specificeren.
Houding (b1)	<i>Positief.</i> Positief over website + idee van open data.	<i>Positief.</i> Groot voorstander van transparantie.	<i>Positief.</i> inzage uitgavenpatronen interessant;	<i>Positief.</i> Open data en transparantie zijn goed.	<i>Positief.</i> Positief over idee, maar doel niet uit het oog verliezen.
Initiatief (b2)	<i>Positief.</i> Over het algemeen heel positief.	<i>Positief.</i> Iedereen wil toch meer openheid?	<i>Positief.</i> burger mag juiste overheidsuitgaven verwachten;	<i>Positief.</i> Zorgt voor grote mate transparantie+ Het tonen van het initiatief	<i>Positief.</i> Openbaarheid van zaken is altijd goed. Toont welwillendheid

			complexiteit begroting hanteerbarede r	brengt al veel teweeg.	d gemeente om samen te werken
Website (b3)	<i>Positief.</i> Makkelijk te hanteren, ziet hier geen problemen.	<i>Overwegen d positief.</i> Het is ook makkelijk om even iets op te zoeken.	<i>Positief.</i> basis informatie, zien waar je afwijkt van anderen	<i>Overwegend positief.</i> Niet recent genoeg bekeken.	<i>Neutraal.</i> Respondent had website nog niet bekeken.
Aanraden (b4)	<i>Overwegen d positief.</i> Raad website aan aan derden, ook van andere beroepen..	<i>Positief.</i> Zou het aanraden aan o.a. journalisten.	<i>Positief.</i> voor collega's; platform zorgt voor objectieve onderbouwde argumenten	X	<i>Positief.</i> Hoe meer mensen het actief gebruiken, hoe beter de site wordt.
Verwachtingen (b5)	<i>Overwegen d positief.</i> Geen uitgesproke n verwachting en vooraf, wel positief over functies website	<i>Overwegen d negatief.</i> Is groot voorzitter van het initiatief, vind uitvoering nog matig.	<i>Positief.</i> platform kan hulpmiddel/ac htergrond zijn bij ingewikkelde discussies; overheidsfunc tioneren incidenteel beoordeeld	<i>Overwegend Positief.</i> Positief over functie van OS. Nog niet gedetailleerd genoeg. onvoldoende participanten.	<i>Overwegend positief.</i> Moet begrijpelijk zijn voor de leek. Gegevens moeten geen doel op zich worden. Via deze gegevens moet het doel bereikt worden.
Inhoud (c1)	<i>Overwegen d positief.</i> Kan nog veel meer verduidelijk ende inhoud bij, begin is goed.	<i>Overwegen d negatief.</i> De burger begrijpt het niet en het is onvolledig om nuttig t e zijn voor ambtenaren en politici.	<i>Negatief.</i> Platform veronderstelt kennis financiën	<i>Overwegend Positief.</i> Kan nog veel winst gemaakt worden. Begin is er.	<i>Neutraal.</i> Respondent had website nog niet bekeken.
Bruikbaar (c2)	<i>Positief.</i> Tool om te vergelijken is leuk, het verhaal achter de beschikbare data mist voor gebruik van 'leken'.	<i>Overwegen d positief.</i> Handige tool, maar het gaat om het eindeffect dat de gebruiker er iets mee moet kunnen.	<i>Negatief.</i> _ zonder context niet bruikbaar; onoverzichteli jke indeling; snel inzoomen is belangrijk; meer gemeenten	<i>Overwegend Positief.</i> Te weinig participanten voor impact. Nog gedetailleerde r. Bruikbaar voor meer gemeenten aansluiten → betere bruikbaarheid .	<i>Neutraal.</i> Respondent had website nog niet bekeken.
Volledigheid (c3)	<i>Overwegen</i>	<i>Negatief.</i>	<i>Negatief.</i> _ .	<i>Negatief.</i>	<i>Neutraal.</i>

	<i>d negatief.</i> Echte details nog niet aanwezig. 'Welk geld wat koopt'.	Meer volledigheid, minder vage termen, het is nog niet handig genoeg. Mensen moeten niet zoeken naar de reden van uitgaven, die moeten er staan.	weinig informatie indeling; type boomstructuur nietszeggende uiteinden; weinig breed, vrij diep	Nog niet gedetailleerd genoeg. Meer real time informatie. Naast financiële info ook indicatoren aan hangen.	Respondent had website nog niet bekeken.
Kleur (c4)	<i>Positief.</i> Transparant dus duidelijk; feiten.	<i>Positief.</i> Bepaalde uitgaven kunnen niet online. Blokkeer dit zodat het objectief blijft.	X	X	<i>Neutraal.</i> Respondent had website nog niet bekeken.
Vorm (d1)	<i>Overwegend positief.</i> Kan beter qua o.a. layout.	<i>Overwegend positief.</i> Het mag iets sexier en meer in Jip en Janneke taal.	<i>Overwegend Positief.</i> Redelijk tevreden; met minimale tools functionaliteit waarborgen; soms onduidelijk	X	<i>Neutraal.</i> Respondent had website nog niet bekeken.
Visueel (d2)	<i>Overwegend positief.</i> Mooi overzicht.	<i>Overwegend positief.</i> Het is rustig en zakelijk maar mag juist iets sexier.	<i>Negatief.</i> Kaart geen toegankelijke vorm; wat simpel; balkjes ondoorzichtig	X Niet recent genoeg bekeken.	<i>Neutraal.</i> Respondent had website nog niet bekeken.
Gebruiksgemak/vriendelijk (d3)	<i>Positief.</i> Makkelijk te gebruiken, vliegt er zo doorheen.	<i>Overwegend positief.</i> Er moet meer gedacht worden vanuit de gebruiker.	<i>Overwegend positief.</i> makkelijke navigatie; kennis platform echter vereist	<i>Neutraal.</i> Moet het in de vingers krijgen. Gebruik van avatar of handleiding.	<i>Neutraal.</i> Respondent had website nog niet bekeken.

Topic	Ambtenaar 1	Ambtenaar 2	Ambtenaar 3	Ambtenaar 4	Ambtenaar 5	Ambtenaar 6
Intentie tot gebruik (a1)	<i>Positief.</i> Als naslag werk voor media of kijken wat andere stadsdelen uitgeven.	<i>Negatief.</i> Voor functie geen financiële informatie nodig.	<i>Positief.</i> Gemeentes met elkaar te kunnen vergelijken.	<i>Negatief.</i> Voor werk heeft het geen toevoeging.	<i>Overwegend positief.</i> Wellicht als naslag werk voor media maar functie verder niet gericht op financiën.	<i>Positief.</i> Vergelijkingsfunctie; Inzicht in uitgaven van andere begrotingsposten;
Eigen gebruik (a2)	<i>Overwegend positief.</i> Om media te tippen of om zelf voorstel in te dienen.	<i>Overwegend positief.</i> Hooguit uit interesse naar de begroting.	<i>Positief.</i> Handig om Gemeentes te kunnen vergelijken en op basis daarvan een plan te schrijven.	<i>Negatief.</i> Geen interesse om het te gebruiken.	<i>Overwegend positief.</i> Hooguit uit interesse over financiële kwesties die in de media naar voor komen.	<i>Overwegend positief.</i> Vergelijken – ook andere begrotingsposten
Gebruik anderen (a3)	<i>Overwegend positief.</i> Misschien betrokken burgers.	<i>Positief.</i> Interessant voor burgers, raadsleden, journalisten en ondernemers.	<i>Overwegend positief.</i> Wellicht journalisten door hun controlerende functie.	<i>Positief.</i> Voor collega's die wel met cijfers en financiën werken handig.	<i>Positief.</i> Maatschappelijke instellingen kunnen zien hoeveel geld er beschikbaar is.	<i>Positief</i> - Journalisten: Betekenis geven aan info-vergelijking maken; Bestuurders: vergelijken – anticiperen
Meerwaarde/toevoeging (a4)	<i>Positief.</i> Een toevoeging door sneller dingen te kunnen opzoeken indien vraag van media.	<i>Negatief.</i> Voor Gemeente geen toevoeging want wordt al ander instrument gebruikt.	<i>Positief.</i> De vergelijkfunctie. En gemakkelijk dat het overdraagbaar is naar Exel waardoor mensen er naslag op kunnen doen.	<i>Positief.</i> Door vergelijkingsfunctie te zien waar grote verschillen zitten en daar een oplossing voor zoeken.	<i>Positief.</i> Op snelle manier vragen kunnen beantwoorden.	<i>Positief</i> Vergelijken maken -Leveren van data aan derden. - Via data initiatieven ontwikkelen. - check of doelen zijn behaald.
Houding (b1)	<i>Positief.</i> Goed initiatief.	<i>Positief.</i> Twijfelt over functionaliteit van het systeem voor ambtenaren.	<i>Positief.</i> Zeer positief over systeem.	<i>Positief.</i> Openbaarheid is noodzakelijk tegenwoordig.	<i>Positief.</i> Financiële gegevens van stadsdelen zouden al openbaar moeten zijn.	<i>Positief.</i> Goede ontwikkeling, moet nog wel verbeterd worden.

Initiatief (b2)	<i>Positief.</i> Goed dat financiën open zijn. Vindt dat bijna niets meer gesloten moeten zijn.	<i>Positief.</i> Fan van open data.	<i>Positief.</i> Het maakt het leven makkelijker. Eenvoudige dingen kunnen op deze manier gemakkelijk worden opgelost.	<i>Positief.</i> Goede ontwikkeling dat Gemeentes alles openbaar maken.	<i>Positief.</i> Bestuursorgaan moet zo transparant mogelijk.	<i>Positief</i> enige manier om te vergelijken. Al een stuk begrijpelijker
Website (b3)	<i>Neutraal.</i> Weet er nog te weinig vanaf om oordeel hierover te vellen.	<i>Overwegend positief.</i> Heeft twijfels over intern gebruik. Wellicht voor externen wel interessant.	<i>Positief.</i> De website en wellicht een app maakt dataoverdracht gemakkelijker.	<i>Neutraal.</i> Geen inzicht in dit soort zaken.	<i>Positief.</i> Het is transparant zijn voor een specifieke groep mensen.	<i>Overwegend positief.</i> Wel nog een nodige veranderingen
Aanraden (b4)	<i>Neutraal.</i> Heeft geen idee.	<i>Overwegend negatief.</i> Ambtenaren gebruiken al ander systeem gebruiken.	<i>Positief.</i> Heeft het al aangeraden aan collega's van D66.	<i>Positief.</i> Klagende burgers kunnen zo zien waar het geld naar toe gaat.	<i>Positief.</i> Handig voor collega's om stadsdelen en Gemeentes te kunnen vergelijken.	<i>Overwegend positief.</i> Heeft het anderen laten zien – opent de ogen van mensen mbt open data
Verwachtingen (b5)	<i>Neutraal.</i> Geen verwachtingen.	<i>Neutraal.</i> Geen verwachtingen. Vond het leuk dat andere Gemeentes al meedoen.	<i>Positief.</i> Voldoen aan website.	<i>Neutraal.</i> Was onbekend met Open Spending.	<i>Neutraal.</i> Geen verwachtingen maar vindt Open Spending een goede manier van transparant zijn.	<i>Overwegend positief</i> - op termijn buurt begroting toevoegen - meer promoten
Inhoud (c1)	<i>Neutraal.</i> Weet te weinig van de website om te kunnen beoordelen.	<i>Overwegend negatief.</i> Er is teveel informatie en onduidelijk wie gebruiker is.	<i>Positief.</i>	<i>Neutraal.</i> Weet er te weinig vanaf.	<i>Overwegend positief.</i> Weet te weinig om uitspraken over inhoud te doen maar vindt wel dat volledig is en niet op detailniveau moet.	<i>Overwegend positief.</i> De informatie is aanwezig, maar moeite met navigeren
Bruikbaar (c2)	<i>Neutraal.</i> Lastig te beoordelen. Je moet heel specifiek weten wat je zoekt.	<i>Negatief.</i> Informatie moet aansluiten op doelgroep. Nog	<i>Positief.</i> Op dit moment prima. Eerst afwachten op vragen en wellicht dan	<i>Neutraal.</i> Weet er te weinig van af.	<i>Neutraal.</i> Weet te weinig van de website om daar uitspraken over te doen.	<i>Overwegend positief.</i> - voor vergelijken g: - niveau van

		onduidelijk aan wie het gepresenteerd moet worden. Cijfers corresponderen niet met cijfers van Gemeente.	uitdiepen.			discussie gaat omhoog. - Maar: meer context, meer detailniveau; mogelijkheid tot dialoog/communicatie
Volledigheid (c3)	<i>Overwegend positief.</i> Kan vollediger, maar op transactie niveau zitten is gevoelig onderwerp.	<i>Overwegend positief.</i> Transactie niveau is voor intern gebruik interessant. Nog de vraag of het geheel openbaar moet worden gemaakt.	<i>Positief.</i> Op dit moment prima. Eerst afwachten op vragen en wellicht dan uitdiepen.	<i>Neutraal.</i> Weet er te weinig van af.	<i>Positief.</i> Denkt niet dat op detailniveau iets is waar Gemeente naar toe wil.	<i>Overwegend positief.</i> meer op detailniveau
Kleur (c4)	<i>Positief.</i> Objectieve/eerlijke informatie is heel belangrijk.	<i>Positief.</i> Cijfers zien er heel objectief uit.	<i>Positief.</i> Objectiviteit belangrijk dus geen duiding van informatie nodig.	<i>Positief.</i> Objectiviteit is belangrijk.	<i>Positief.</i> Onwaarschijnlijk dat met deze cijfers wordt gesjoemeld.	<i>Positief.</i> Zeer waarschijnlijk gewoon objectief.
Vorm (d1)	<i>Overwegend negatief.</i> Mist plaatjes, grafieken en toelichtingen.	<i>Negatief.</i> Informatie kan compacter en functies zijn moeilijk te vinden/ te begrijpen	<i>Positief.</i> Het is informatief en dat hoort bij een beroepswebsite.	<i>Positief.</i> Het oogt duidelijk.	<i>Overwegend negatief.</i> Site oogt ingewikkeld en eist kennis van zaken. Plaatjes/diagrammen zouden het toegankelijk er maken.	<i>Overwegend positief.</i> heel minimalistisch – houdt het wel begrijpelijk
Visueel (d2)	<i>Overwegend negatief.</i> Heel informatief maar niet aantrekkelijk. Mist een introductie van steden en plaatjes.	<i>Positief.</i> Rustige vormgeving. Informatie moet compacter gepresenteerd worden om het duidelijker te maken.	<i>Positief.</i> Goede vormgeving mede door tabellen.	<i>Positief.</i> Het ziet er duidelijk en goed uit.	<i>Overwegend positief.</i> Denkt dat het wel goed is. Plaatjes en diagrammen zouden wel een fijne toevoeging zijn.	<i>Overwegend positief.</i> Ziet er goed uit, maar behoefte aan uitleg/hulp functie.
Gebruiksgemak/vriendelijk (d3)	<i>Overwegend positief.</i> Zoekmachine zou goede	<i>Negatief.</i> Kon bepaalde functies	<i>Positief.</i> Het is een beroepswebsite dus hoeft	<i>Overwegend positief.</i> Het oogt duidelijk	<i>Negatief.</i> Het eist kennis van zaken want	<i>Negatief</i> Cursus nodig om te

	toevoeging zijn.	(realisatie/be groting) niet meteen vinden.	niet aansprekend en strak te zijn.	maar durft dat niet met zekerheid te zeggen.	het oogt ingewikkeld.	begrijpen. Moet informatie ver. Behoeft aan introductie. - Top 5 functie aan toevoegen

Journalisten

Topic	Journalist 1	Journalist 2	Journalist 3	Journalist 4	Journalist 5
Intentie tot gebruik (a1)	<i>Overwegend positief.</i> Interessant voor journalisten die zich bezighouden met overheid/financiën	<i>Overwegend positief.</i> Als data volledig zou zijn zou het zeer nuttig zijn.	<i>Positief.</i> Voor journalisten interessant om begroting te kunnen vergelijken.	<i>Overwegend positief.</i> Zou het gaan gebruiken als je alle gemeentes met elkaar in 1x kon vergelijken	<i>Positief.</i> Worden financiële plannen uitgevoerd/gerealiseerd?
Eigen gebruik (a2)	<i>Negatief.</i> Niet interessant voor eigen werkzaamheden, geen verstand van cijfers.	<i>Overwegend positief.</i> Met name voor zijn functie als journalist interesse in de site.	<i>Neutraal.</i> Weet niet of hij het zelf zal gebruiken.	<i>Overwegend positief.</i> Nieuwsgierig aangelegd dus zou het gebruiken voor lokale zaken. Maar met name voor z'n baan als journalist	<i>Positief.</i> Hulpmiddel om te checken.
Gebruik anderen (a3)	<i>Positief.</i> Interessant voor andere journalisten	<i>Overwegend positief.</i> Het zou voor iedereen toegankelijk moeten worden gemaakt; dus ook voor burgers.	X	<i>Positief.</i> Ambtenaren, Onderzoeksbureaus, Consultants en (financiële) journalisten/.	<i>Positief.</i> Andere stadverslaggevers kunnen dit ook gebruiken.
Meerwaarde/toevoeging (a4)	<i>Positief.</i> Data voorheen al beschikbaar, maar interessant als naslag	<i>Overwegend positief.</i> Als data te downloaden is vanaf de site vergemakkelijkt het het werk van journalisten.	<i>Positief.</i> Handig dat er een tool is voor journalisten waarin de informatie openbaar is. Scheelt tijd aangezien het niet meer hoeft worden opgevraagd.	<i>Positief.</i> Handig vergelijkingsfunctie. Goede manier om Gemeente te kunnen controleren.	<i>Positief.</i> Des te meer informatie beschikbaar, des te beter.

Houding (b1)	<i>Positief.</i> Openbare informatie is altijd goed.	<i>Positief.</i> Zoveel mogelijk informatie moet beschikbaar zijn.	<i>Positief.</i> Hoe meer hoe beter.	<i>Positief.</i> Is een groot voorstander van transparantie.	<i>Positief.</i> Des te meer openbaar, des te beter.
Initiatief (b2)	<i>Overwegend Positief.</i> Journalisten geen belang bij cijfers. Als naslag, archief functie; hoe meer openbaar, hoe beter	<i>Positief.</i> Burger heeft recht om informatie te verkrijgen over Gemeente waarin zij woont.	<i>Positief.</i> Goed om te zien wie verantwoordelijk is. Hoofdelijke verantwoordelijkheid.	<i>Positief.</i> Maakt het mogelijk om belastinggeld te controleren.	<i>Positief.</i> Check-ups van begrotingen is altijd goed
Website (b3)	<i>Positief.</i> Saai, maar degelijk	<i>Overwegend positief.</i> maar huidige vorm niet compleet genoeg.	<i>Overwegend positief.</i> Het initiatief is goed maar uitvoering kan beter.	<i>Positief.</i> Ziet er op eerste gezicht goed uit.	<i>Overwegend negatief.</i> Karig, niet uitnodigend, oppervlakkig
Aanraden (b4)	<i>Positief.</i> Voor naslag werk.	<i>Positief.</i> Al laten zien aan collega die er erg enthousiast over was.	<i>Positief.</i> Voor fondswervers om subsidies aan te vragen; binnenlands bestuur voor hun 'blaadjes'	<i>Positief.</i> Zou het absoluut aanraden aan collega's die de financiën van Gemeentes in de gaten houden.	<i>Positief.</i> Voor naslag werk.
Verwachtingen (b5)	X	X	X	<i>Neutraal.</i> Lastig te beoordelen want nog weinig kennis over de site.	<i>Neutraal.</i> Geen verwachting.
Inhoud (c1)	<i>Neutraal.</i> Er is nog veel winst te boeken qua volledigheid en begrijpelijkheid.	<i>Overwegend positief.</i> Noodzakelijk door te pakken, start is gemaakt	<i>Overwegend positief.</i> Het is een verbetering vergeleken met de CBS site, maar het is er nog niet.	<i>Overwegend positief.</i> Veel potentie maar nu nog onvolledig en ingewikkeld.	<i>Positief.</i> Ziet er betrouwbaar uit. Veel mogelijkheden.
Bruikbaar (c2)	<i>Neutraal.</i> Voor naslag werk of wanneer duidelijk is dat iets niet deugt met OS als bron. Toevoeging opvallende trends zouden gebruik vergroten	<i>Overwegend negatief.</i> Onvolledige informatie, te weinig uitleg, te onduidelijk. Hierdoor gevaar dat data verkeerd wordt geïnterpreteerd.	<i>Overwegend positief.</i> Enthousiast over vergelijkingsfunctie. Negatief over de tijdigheid van de informatie.	<i>Overwegend positief.</i> Bruikbaar maar nog aan ingewikkelde kant. Wel al verbetering in vergelijking met CBS site	<i>Positief.</i> Zeer bruikbaar om bestuurders te controleren.

Volledigheid (c3)	<i>Negatief.</i> Onvoldoende participatie en relevante data ontbreekt. Op basis vrijwilligheid, niet verplicht voor gemeentes; Opvallende trends ontbreken	<i>Negatief.</i> Informatie is nog onvolledig en niet up-to-date.	<i>Negatief.</i> Op factuurniveau is de ultieme vorm van transparantie	<i>Negatief.</i> Te weinig diepgang en te weinig participatie van alle Gemeentes	<i>Overwegend positief.</i> Koppelen aan bestuurders. Hoofdelijke verantwoordelijkheid. Staat echt alle informatie er in?
Kleur (c4)	<i>Positief.</i> Objectiviteit belangrijk; geen kleur, uitsluitend cijfers	X	<i>Positief.</i> Door directe koppeling aan CBS vertrouwen in cijfers.	<i>Positief.</i> Het ziet er betrouwbaarheid. Zou handig zijn als verantwoordelijke wethouder erbij vermeld staat.	<i>Positief.</i> Informatie lijkt betrouwbaar
Vorm (d1)	<i>Overwegend positief.</i> Degelijk, maar winst te boeken op toegankelijkheid.	<i>Negatief.</i> Het is nog niet toegankelijk gemaakt. Voornamelijk uitleg van cijfers ontbreekt en website oogt onoverzichtelijk.	<i>Negatief.</i> Navigatie is lastig en uitleg ontbreekt.	<i>Overwegend negatief.</i> Site nog niet gericht op burgers; te ingewikkeld en te simpele vormgeving.	<i>Negatief.</i> Niet goed. Nodigt niet uit en te complex.
Visueel (d2)	<i>Negatief.</i> Saai, maar degelijk, website mag aantrekkelijker	<i>Negatief.</i> Het is onoverzichtelijk. Veel dubbele informatie; balkjes komen vaak terug; meer volgorde aanbrengen.	<i>Overwegend negatief.</i> Heel simpel; kan niet wijs worden van de balkjes en trends. De kaart van NL vindt hij geen toevoeging.	<i>Overwegend positief.</i> Nogal een droge simpele site. Zou beter kunnen.	<i>Negatief.</i> Karig, niet uitnodigend
Gebruiksgemak/vriendelijk (d3)	<i>Positief.</i> Overzichtelijk en gebruiksvriendelijk	<i>Negatief.</i> Uitleg ontbreekt en is erg essentieel om verkeerde interpretaties te voorkomen. Mogelijkheid om reactie te plaatsen mist ook.	<i>Negatief.</i> Lastig navigeren. Kan bepaalde functies niet vinden en begrijpt niet alle informatie (vb. 'trends').	<i>Negatief.</i> Er mist uitleg, website moet eerst helemaal "eigen gemaakt" worden om hem te gebruiken.	<i>Negatief.</i> Niet gebruiksvriendelijk.

8.5 Datamatrix vragenlijsten

Topic	Journalist 1	Journalist 2	Journalist 3	Journalist 4
Houding website	<i>Positief.</i> Overzichtelijk	<i>Negatief.</i> Niet duidelijk.	<i>Negatief.</i> Saai en er ontbreekt nog veel.	<i>Positief.</i> Interessant.
Vormgeving website	<i>Overwegend negatief.</i> Kan fleuriger en bepaalde onderwerpen mogen meer uitspringen	<i>Positief.</i> Strak.	<i>Negatief.</i> Saai	<i>Overwegend negatief.</i> Kan spannender.
Inhoud website	<i>Positief.</i> Interessant	<i>Negatief.</i> Niet duidelijk.	<i>Overwegend positief.</i> Interessant maar er zijn nog veel gebreken.	<i>Positief.</i> Overzichtelijk.
Intentie tot gebruik	<i>Positief</i>	<i>Overwegend positief.</i> Ja, als het completer en duidelijker zou zijn.	<i>Overwegend positief.</i> Ja, Maar nu nog teveel gebreken.	<i>Negatief.</i> Nog niet genoeg informatie.
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Het ziet er duidelijk uit.	<i>Positief.</i> Ja.	<i>Negatief.</i> Nog niet.	<i>Positief.</i> Aan de redactie economie.
Aanmerkingen overig	Als je een bepaald 'kopje' aanklikt op de website, opent deze automatisch een nieuwe pagina. Ik zou op de website willen blijven, in plaats vier verschillende sites ineens open te hebben staan. Dan raak je namelijk al snel het overzicht kwijt.	De begrotingen van steden vergelijken, vond ik niet heel erg helder. Ik mis de begroting van 2013.		

Topic	Journalist 5	Journalist 6	Journalist 7	Journalist 8
Houding website	<i>Positief.</i> Goed initiatief.	<i>Positief.</i> Goed	<i>Positief.</i> Overzichtelijk en toegankelijk	<i>Positief.</i> Kort, bondig, helder, krachtig, saai. Missie en doel in een zin
Vormgeving website	<i>Neutraal.</i> Behoudend maar wel overzichtelijk.	<i>Positief.</i> Goed	<i>Positief.</i> Mooi helder	<i>Overwegend positief.</i> Saai, maar ook open en dynamisch.
Inhoud website	<i>Overwegend positief.</i> Goed, maar zou meer details willen.	<i>Positief.</i> Goed	<i>Positief.</i> Goed	<i>Overwegend negatief.</i> Eigen woon-werkplaats staat er nog niet op.
Intentie tot gebruik	<i>Positief.</i>	<i>Neutraal.</i>	<i>Positief.</i>	<i>Positief.</i>

		Geen idee	Zou het andere aanraden.	Ja, maar dan moet het wel meer onder de aandacht gebracht worden.
Aanbevelen anderen	<i>Overwegend negatief.</i> informatie is beperkt	<i>Neutraal:</i> Geen idee.	<i>Positief.</i> Zal het aanraden, alleen soms is het nodig dieper op dingen in te gaan.	<i>Overwegend positief.</i> Ja, maar leesbaarheid en gemak zijn ook van belang.
Aanmerkingen overig	Maak hem net zoals de site van GB.		Ik neem aan dat de website nog wordt aangevuld met informatie van andere overheden. Graag zou ik ook de bestedingen van waterschappen transparant in beeld zien.	

Topic	Journalist 9	Journalist 10	Journalist 11
Houding website	<i>Neutraal.</i> Zakelijk en rijk aan informatie, niet heel gebruiksvriendelijk omdat niet meteen duidelijk is hoe de tool werkt.	<i>Positief.</i> Goed, overzichtelijk, informatief	<i>Positief.</i> Overzichtelijk, helder.
Vormgeving website	<i>Positief.</i> Overzichtelijk en zakelijk	<i>Neutraal.</i> Sober, passend bij het onderwerp	<i>Positief.</i> Duidelijk en logisch vormgegeven.
Inhoud website	<i>Overwegend positief.</i> Rijk aan informatie, maar niet heel gebruiksvriendelijk	<i>Overwegend negatief.</i> Degelijk	<i>Negatief.</i> Er zitten nog veel 'gaten' in.
Intentie tot gebruik	<i>overwegend positief.</i> Misschien, als het voor werk nodig is.	<i>Overwegend negatief.</i> Mogelijk, maar niet waarschijnlijk. Voor journalistiek gebruik is de site vrij technisch.	<i>Overwegend positief.</i> Als er meer gegevens worden toegevoegd, zal hij het zeker gaan gebruiken.
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Ja, mits het relevant is voor zijn/haar werk.	<i>Positief.</i> Ja.	<i>Overwegend positief.</i> Als er meer gegevens worden toegevoegd wel.

Topic	Politicus 1	Politicus 2	Politicus 3	Politicus 4
Houding website	<i>Positief.</i> Goed initiatief, mooi platform	<i>Positief.</i> Overzichtelijk	<i>Overwegend positief.</i> Vormgeving mooi, maar vergelijkingen op deze wijze niet interessant.	<i>Positief.</i> Overzichtelijk en duidelijk
Vormgeving website	<i>Positief.</i> Duidelijk en overzichtelijk	<i>Positief.</i> Prima	<i>Positief.</i> Prima	<i>Positief.</i> Door eenvoud heel mooi
Inhoud website	<i>Negatief.</i> beperkt	<i>Negatief.</i> Mis het verhaal achter de cijfers.	<i>Negatief.</i> Vergelijking van lasten en baten met andere gemeenten zou beter zijn met de onderliggende doelstellingen erbij.	<i>Positief.</i> Substantiële informatie in een oogopslag beschikbaar
Intentie tot gebruik	<i>Positief.</i> Zeker.	<i>Positief.</i> Geeft snel overzicht.	<i>Negatief.</i> Nee	<i>Positief.</i> Geeft mooie benchmarking en trends weer.
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Absoluut.	<i>Positief.</i> Ja	<i>Negatief.</i> Nee	<i>Positief.</i> Ja, maar was nog onbekend.
Aanmerkingen overig		Diepgang in de cijfers		Keuze maken met referentiegemeenten, zodat in een oogopslag ook verschillen kunnen worden getoond.

Topic	Politicus 5	Politicus 6	Politicus 7
Houding website	<i>Overwegend negatief.</i> Mist overzichtelijkheid, je moet je best doen om iets te vinden.	<i>Positief.</i> Handig	<i>Positief.</i> Geweldig concept, transparantie is belangrijk
Vormgeving website	<i>Negatief.</i> Niet overzichtelijk	<i>Positief.</i> Adequaar	<i>Gematigd negatief.</i> Vrij basic, kan mooier.
Inhoud website	<i>Neutraal</i>	<i>Negatief.</i> Te technisch voor een leek.	<i>Gematigd negatief.</i> Het is mooier als alle gemeentes meedoen, dan kun je benchmarken.
Intentie tot gebruik	<i>Positief.</i> de informatie kan handig zijn voor een onderzoek of ter vergelijking in een besluit.	<i>Positief.</i> Ja, om te vergelijken met andere gemeentes en stadsdelen.	<i>Positief.</i> Geïnteresseerd in benchmarks
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Zeker	<i>Positief.</i> Wel aan collega raadsleden.	<i>Negatief.</i> Concept wel, maar het werkt pas echt als er meer gemeentes in zitten.

Aanmerkingen overig		Zou graag een koppeling zien met de KPI's die op buurtniveau worden gehanteerd om de effecten van beleid te meten	

Topic	Ambtenaar 1	Ambtenaar 2	Ambtenaar 3	Ambtenaar 4
Houding website	<i>Overwegend negatief.</i> Aantal tips; lettertype, links werken niet en navigatie	<i>Negatief.</i> Rommelig. Korte uitleg op homepage zou fijn zijn.	<i>Negatief.</i> Lijkt in eerste instantie overzichtelijk, maar is het niet.	<i>Positief.</i> Mooi
Vormgeving website	<i>Negatief.</i> Google-achtig, maar kan meer kleur gebruiken.	<i>Overwegend positief.</i> Redelijk overzichtelijk, maar lettertype soms te klein. Benchmarking tools zouden gemakkelijk zijn.	<i>Negatief.</i> Koud en kil, database achtig.	<i>Positief.</i> Mooi
Inhoud website	<i>Negatief.</i> Summier, teveel tekst, geen opsommingen, downloaden is direct een groot bestand.	<i>Overwegend positief.</i> Rubricering is goed, maar kunnen makkelijker gemaakt worden met overzichtjes.	<i>Negatief.</i> Droog	<i>Positief.</i> Goed
Intentie tot gebruik	<i>Positief.</i> Het initiatief staat me aan.	<i>Overwegend positief.</i> Soms, maar is weinig van belang in mijn functie.	<i>Negatief.</i> Nee, tenzij je wil bekijken in hoeverre er in bepaalde sectoren is uitgegeven en er een stijging of afname is.	<i>Negatief.</i> Geen interesse in waar de overheid mijn geld aan uitgeeft.
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Waarom niet.	<i>Overwegend positief.</i> Na aanpassingen.	<i>Negatief.</i>	<i>Positief.</i> Ja, als deze interesse heeft.
Aanmerkingen overig	Veel succes met de verdere ontwikkelingen	Een en ander mag iets klantvriendelijker. Ga niet zozeer uit van wat je wilt vertellen (zenden), maar probeer je in te leven in wat de verschillende bezoekers zouden willen aantreffen en probeer dat mogelijk te maken.	Maak het interpreteerbaar. dus bind er een effect of gevolg aan vast of causele verbanden. hierdoor gaan cijfers meer leven. tenzij de cijfers op zichzelf staand zijn en verder geen betekenis dienen te hebben. als dit de bedoeling ervan is, dan is dat blijkbaar de functie van de website, maar dit is ook niet perse erg duidelijk.	

Topic	Ambtenaar 5	Ambtenaar 6	Ambtenaar 7	Ambtenaar 8
Houding website	<i>Positief.</i> Zit goed in elkaar. Maar op de startpagina een korte	<i>Negatief.</i> Duidelijk nog niet af.	<i>Negatief.</i> Niet klantvriendelijk, je moet goed zoeken om het te begrijpen.	<i>Overwegend Positief.</i> Hoofdscherm prima, maar detailoverzichten voegen niets toe.

	introdactie zou goed zijn.			
Vormgeving website	<i>Positief.</i> Goed	<i>Overwegend positief.</i> Pagina's in layout zijn rustig en zakelijk. Maar sommige tabs hebben nog onopgemaakte tekst.	<i>Negatief.</i> Saai, niet uitnodigend. Wel overzichtelijk. Vormgeving trekt je niet automatisch naar de belangrijkste informatie toe.	<i>Overwegend negatief.</i> Hoofdscherm prima, onderliggers druk en moeilijk leesbaar.
Inhoud website	<i>Positief.</i> Erg interessant	<i>Overwegend negatief.</i> Wel interessant. Maar niet duidelijk, vergt veel zoekwerk.	<i>Overwegend negatief.</i> Niet alle onderdelen werken. Het idee achter Open spending is wel interessant.	<i>Overwegend positief.</i> Met een betere weergave prima en zeker te gebruiken.
Intentie tot gebruik	<i>Positief.</i> Ja	<i>Negatief.</i> Niet vaak behoefte aan deze informatie	<i>Negatief.</i> Niet interessant.	<i>Overwegend positief.</i> Ja, mits er vergelijkbare gemeenten in voorkomen.
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Ja	<i>Negatief.</i> Nee	<i>Positief.</i> Wel interessant voor bestuurders en afdelingshoofden als vergelijkingsmateriaal of voor projectleiders/financiële mensen.	<i>Negatief.</i> Nog niet
Aanmerkingen overig		Goed begin, maar nog veel te verbeteren	Maak het vooral gebruiksvriendelijker!	Inhoud en vorm aanscherpen en dan publiceren of lobbyen voor het gebruik.

Topic	Ambtenaar 9	Ambtenaar 10	Ambtenaar 11	Ambtenaar 12
Houding website	<i>Positief.</i> Simpel, makkelijk, kale cijfers	<i>Positief.</i> Ziet er prima uit	<i>Positief.</i> Schitterend! Beste initiatief op dit vlak sinds ooit.	<i>Positief.</i> Prima dat de site er is. Hoe meer open data hoe beter
Vormgeving website	<i>Positief.</i> Simpel geen onnodige extra's, geen afleiding	<i>Positief.</i> Simpel, maar hoeft niet te veranderen	<i>Positief.</i> Grotendeels elegant. De visualisaties per gemeente mogen wel wat uitgebreider dan de huidige twee stafdiagrammen Ook enige Y-as-informatie zou er bij moeten.	<i>Overwegend positief.</i> Ziet er prima en overzichtelijk uit, maar jammer dat er niet aangesloten is bij het systeem van de Engelse open spending
Inhoud website	<i>Positief.</i> Goed, soms info bij uitgaveposten gewenst	<i>Gematigd negatief.</i> Een stukje tekst over het doel zou handig zijn.	<i>Overwegend negatief.</i> Meer mogelijkheden tot vergelijking en relatieve indicatoren zou mooi zijn.	<i>Positief.</i> Prima
Intentie tot gebruik	<i>Positief.</i>	<i>Negatief.</i>	<i>Positief.</i>	<i>Neutraal.</i>

	Vergelijking van uitgaves	Werkt in ICT veel meer met projectportfolio's. Hierin kan hij op zoek gaan naar eerdere (project)begrotingen binnen dit vakgebied.	In ieder geval om mensen te laten zien dat het open maken van spending gebeurt. Wellicht zouden we het ook kunnen benutten in ons onderzoekswerk	Afhankelijke van de groei aan deelname
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Natuurlijk	<i>Positief.</i> Ja	<i>Positief.</i> Natuurlijk	<i>Neutraal.</i> Weet het niet, er zijn ook andere mooie initiatieven die er op lijken
Aanmerkingen overig		Mist nog een interactief deel binnen de website. Voor de rest ziet het er goed uit.		

Topic	Ambtenaar 13
Houding website	<i>Positief.</i> Aardig, makkelijk overzicht. Sommige functies (vergelijken enz.) niet gelijk helder
Vormgeving website	<i>Positief.</i> Sober maar prima
Inhoud website	<i>Positief.</i> Het is in ieder geval een makkelijk overzicht om snel een vergelijking mee te maken en inzicht te krijgen in begrotingskwesties
Intentie tot gebruik	<i>Positief.</i> Denkt het wel.
Aanbevelen anderen	<i>Positief.</i> Ja
Aanmerkingen overig	-

8.6 Codeboek

A. Intentie tot gebruik

Eigen gebruik

A1.1 OS wel gebruiken

A1.2 OS niet gebruiken

A1.3 OS gebruiken na aanpassing

Gebruik anderen

A2.1 Gebruik anderen aanraden

A2.2 Gebruik anderen niet aanraden

Meerwaarde/toevoeging

A3.1 Wel meerwaarde/toevoeging

A3.2 Geen meerwaarde/toevoeging

B. Houding ten aanzien van Open Spending

Houding tov initiatief

B1.1 Positief

B1.2 Negatief

Houding tov website

B2.1 Positief

B2.2 Negatief

Aanraden OS

B3.1 Wel aanraden

B3.2 Niet aanraden

C. Inhoud

Bruikbaarheid

C1. Informatie wel bruikbaar

C1.1 Data voorheen niet beschikbaar

C1.2 Data makkelijker beschikbaar dan voorheen

C1.3 Tijdig gepubliceerd

C2. Informatie niet bruikbaar

C2.1 Data voorheen al (gemakkelijk) beschikbaar

C2.2 Niet tijdig gepubliceerd

C2.3 Data niet correct

Volledigheid

C3. Wel volledig

C3.1 Alle relevantie data aanwezig

C3.2 Voldoende participatie/benchmark mogelijkheid

C4. Niet volledig

C3.1 Relevantie data ontbreekt

C3.2 Onvoldoende participatie/benchmark mogelijkheid

C3.3 Toelichting/context cijfers ontbreekt

Kleur

C5. Wel kleur (Dataselectie niet objectief/manipulatie)

C6. Geen kleur (Dataselectie objectief)

D. Vorm

Gebruiksgemak

D1. Gebruiksgemak hoog (gebruiksvriendelijk/toegankelijk/overzichtelijk)

D2. Gebruiksgemak laag

Vormgeving

D3. Vormgeving goed (opmaak en features aantrekkelijk/mooi/stijlvol)

D4. Vormgeving slecht

8.7 Aanbevelingen voor website

In deze paragraaf komen aanbevelingen die met name voor Lex Slaghuis interessant zijn aangezien het technische tips zijn voor de vormgeving.

Een van de respondenten van de vragenlijst is een webbouwer. Hij heeft een aantal interessante tips meegegeven wat betreft de vormgeving van de website. Zie hieronder:

- *Het lettertype*: bij Internet Explorer is deze prettig, bij Firefox en Google Chrome echter lastig leesbaar.
- *Links controleren*: zorg ervoor dat de links bij alle browsers werken. Vb.: Op de homepage werken de links van het kaartje niet.
- *Verschil website-blog*: je hebt een website en een blog. Plaats geen link naar een blog op een website, dan raken gebruikers verdwaald.
- *FAQ*: op deze pagina stopt het scrollen niet na de tekst. Er volgen nog vele witregels.
- *Email*: wanneer je op 'email' klikt, verschijnt er geen email adres.
(<http://www.openspending.nl/amsterdam/begroting/2013-3/baten/hoofdfuncties/-euro>)
- *Vormgeving*: wanneer gebruiker op de horizontale navigatie klikt bijvoorbeeld op contact, dan verschijnt er tekst zonder vormgeving.
- *Homepage*: op de homepage staan plaatsen die gebruik maken van open spending, en eveneens een kaart die dit visualiseert. Is dubbelop, de homepage moet een visitekaartje zijn en uitnodigen tot doorklikken. Gebruik hiervoor een pakkende tekst en foto's.
- *Homepage*: het logo Open Spending en de voorpagina staan in de horizontale navigatie, deze leiden echter beide naar dezelfde pagina.
- *Zoekfunctie*: een zoekfunctie kan het zoeken naar specifieke data vergemakkelijken, vooral wanneer de CBS indeling gehandhaafd blijft.